

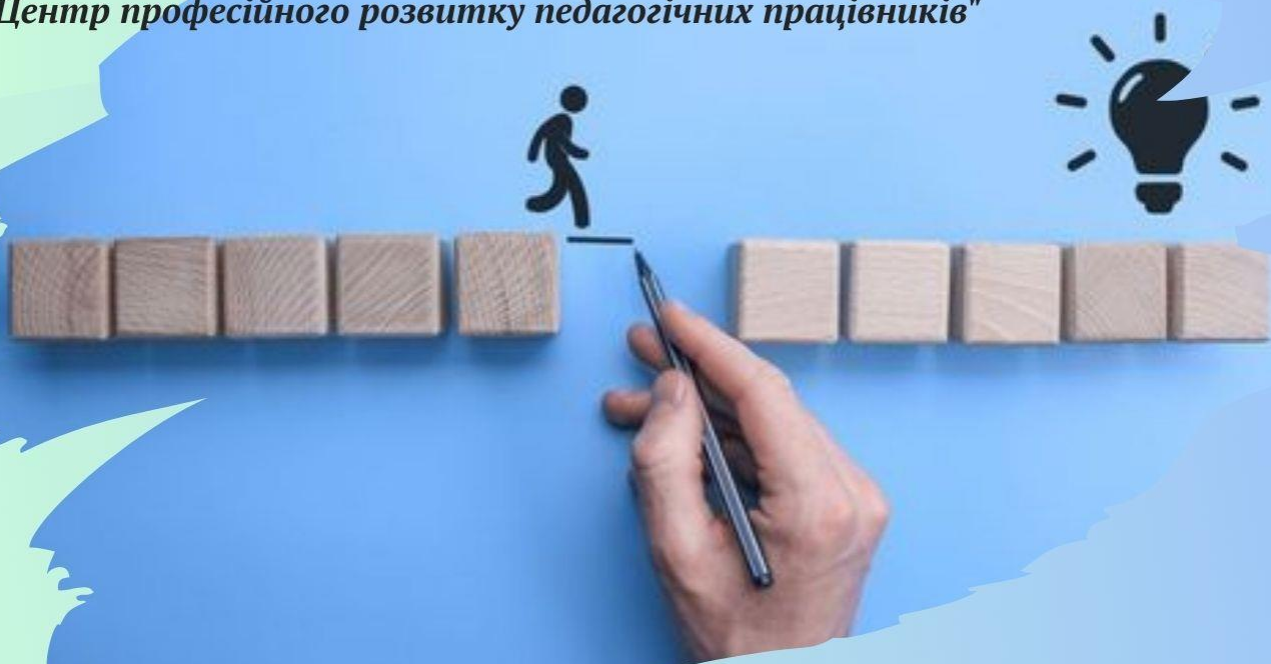

Цінуємо
Експериментуємо
Надихаємо
Творимо
Розвиваємо

№7-8(24-25), липень-серпень, 2024

ОСВІТНІЙ ФОКУС

*Електронне видання комунальної установи Хмельницької міської ради
"Центр професійного розвитку педагогічних працівників"*

м. Хмельницький, вул. Свободи, 2/1
+38 (097) 400-49-07

khmcenterteachers@gmail.com

Офіційний сайт ЦПРП: <https://cprpp.khm.gov.ua/>

Сторінка у Facebook:
<https://www.facebook.com/khmcenterteachers2021.khm>

ЗМІСТ

ДОШКІЛЬНА ОСВІТА

Наталія ОСТРОВСЬКА

Психолого-педагогічний підхід до ігор для дітей раннього віку в укритті. Підтримка фізичного, психічного та емоційного здоров'я 2

Людмила ФАНОК

Використання усної народної творчості в групах раннього віку 5

Леся МАЦЕПЛЮК, Тетяна ШВИДЮК

Використання сенсорних книг та килимків для розвитку розумових, творчих та музичних здібностей дітей дошкільного віку 6

ПОЧАТКОВА ОСВІТА

Інна АНТОШЕВСЬКА

Цікаві вправи для першого навчального дня 10

МОВНО-ЛІТЕРАТУРНА ГАЛУЗЬ

Інна ХАНЧУК, Оксана ЯНКОВИЧ

Проблема самоствердження в суспільстві особистості з особливими потребами у творах Алана Маршалла «Я вмію стрибати по калюжах» та Оксани Радушинської «Метелики в крижаних панцирях» 12

ІНШОМОВНА ОСВІТА

Оксана МАСЛОВСЬКА

Моє місце в світі. Гендерні стосунки. Ми різні, але чи ми рівні? (Урок англійської мови в 11 класі) 16

Ірина БЕРЕЗЮК

Інтерактивні роботи аркуші як спосіб взаємодії з учнями 18

ПРИРОДНИЧА ГАЛУЗЬ

Людмила СОРОЧИНСЬКА

Формування екологічної компетентності учнів на уроках фізики 20

МИСТЕЦЬКА ГАЛУЗЬ

Наталія ГЕРАСИМОВА

Роль учителя музичного мистецтва в сучасному освітньому просторі 23

ПСИХОЛОГІЧНА ПІДТРИМКА

Марина КОВАЛИК

Психологічні прояви тривожності як чинника дезадаптації дітей дошкільного віку 26

Олена ПОЛІЩУК

Робота психолога над згуртуванням педагогічного колективу через тимблдингові практики 28

ВИХОВНА РОБОТА

Ірина АНІКІНА

Година спілкування «Ми – патріоти» 30

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИЙ ПІДХІД ДО ІГОР ДЛЯ ДІТЕЙ РАННЬОГО ВІКУ В УКРИТТІ. ПІДТРИМКА ФІЗИЧНОГО, ПСИХІЧНОГО ТА ЕМОЦІЙНОГО ЗДОРОВ'Я

Наталія ОСТРОВСЬКА,
вихователь Хмельницького закладу
дошкільної освіти №5 «Соловейко»
Хмельницької міської ради

Військові дії на території України змушують багатьох дітей проводити значну частину часу в укриттях. У таких умовах надзвичайно важливо забезпечити підтримку їхнього фізичного, психічного та емоційного здоров'я. Зокрема, діти раннього віку є особливо вразливими до стресових ситуацій, які можуть негативно впливати на їхній загальний розвиток. Тому важливо використовувати ефективні методи для зняття напруги та стресу, підтримки психологічного комфорту і розвитку навичок. Одним із таких методів є сенсорні ігри.

Сенсорні ігри сприяють зниженню рівня стресу, покращують самопочуття дітей та допомагають їм краще адаптуватися до складних умов. Використання сенсорних ігор в укриттях надає можливість не лише відволікти дітей від поточних подій, але й розвивати їхню моторику, креативність та сенсорне сприйняття.

Ось кілька ідей для сенсорних ігор та вправ, які можна використовувати в сховищі в умовах війни.

Масаж

Масаж рук і ніг може бути корисним для зняття напруги та стресу, коли діти можуть бути під великим емоційним навантаженням.

Фізичний контакт сприяє встановленню довіри та емоційної стабільності у дітей.

*Програма навчання та виховання
дитини від 2 до 7 років «Дитина»*

Діти можуть взаємно масажувати руки та ноги один одному. Цей вид взаємодії сприяє фізичному контакту, який є важливим для емоційної підтримки. Ось деякі прості методи масажу, які можна використовувати.

Легке натискання пальцями. Легеньке натискання кінчиками пальців на долоні та підшви дитини. Процес може бути схожий на те, як колишеться дитина.

Ковзання пальцями. Проведіть пальцями по долонях та п'ятках дитини, надаючи легкий тиск і ковзаючи вгору і вниз.

Рухи по колу. Робіть кругові рухи на долонях дитини для стимуляції кровообігу та зняття напруги.

Масаж пальчиків. Легеньке погладжування та поступове легеньке витягування кожного пальчика дитини, починаючи з великого, роблячи легкі тягучі рухи.

Масаж з використанням предметів

Масаж з використанням предметів може бути цікавим і корисним способом надати дітям різноманітних відчуттів та стимулювати їхні сенсорні рецептори. Ідеї для масажу з використанням предметів:

Масаж з м'якими кульками. Використовуйте м'які масажні кульки або м'ячики з різними текстурами (наприклад, силіконові, гумові, плюшеві). Ніжно прокотіть їх по руках, спині або ногах дитини, сприяючи розслабленню та збудженню сенсорних відчуттів.

ДОШКІЛЬНА ОСВІТА

Масаж з пензликами. Використовуйте м'які пензлики з різними розмірами та м'якістю ворсу. Легенько гладьте ними по шкірі дитини, створюючи приємні відчуття та стимулюючи сенсорні рецептори.

Масаж з використанням тканини. Використовуйте різні види тканини, такі як шовкова, бавовняна, флісова, щоб провести м'який масаж по ручках дитини. Робити можна різні рухи: гладити, натискати, легенько потирати.

Масаж з використанням рукавичок. Одягніть на руки м'які гумові або силіконові чи з екохутра рукавички та використовуйте їх для масажу. Це може бути особливо корисно для стимулювання сенсорних відчуттів.

Масаж з використанням пледу. Запропонуйте дитині лягти на пухкому пледі та ніжно виконуйте масажні рухи по її спині, руках та ногах, використовуючи плед як додатковий інструмент для комфортного масажу.

Масаж з використання гелевих кульок. Використовуйте гелеві кульки, заповнені водою або гелем, для ніжного масажу рук, ніг або спинки дитини. Гелеві кульки можуть створити приємні температурні відчуття та розслаблюючий ефект.

Важливо зауважити, що масаж має бути комфортним для дитини і не має викликати болю чи дискомфорту. Під час масажу варто стежити за реакцією дитини і використовувати техніку відповідно до потреб дитини.

Моделювання

Потрібно надати дітям можливість виготовляти різноманітні фігурки та форми з глини або пластиліну чи кольорового тіста. Це допоможе їм висловити свої почуття та відволіктися від стресу.

Ось деякі поради для проведення моделювання:

Забезпечте доступ до матеріалів. Підготуйте глину, пластилін чи кольорове тісто для дітей. Вони можуть використовувати різні кольори та форми, щоб виразити свою уяву.

Дозвольте вільну творчість. Надайте дітям вільну творчість. Нехай вони створюють що завгодно, що приходить їм на думку: від казкових персонажів до фантастичних створінь або предметів побуту.

Запропонуйте тему. Якщо діти мають труднощі спочатку, ви можете запропонувати тему для їхнього моделювання. Наприклад, це може бути казковий персонаж, транспорт, тваринка тощо.

Створюйте разом. Приєднуйтеся до дітей і створюйте разом з ними. Це не тільки сприятиме їхньому розвитку, але й буде гарною можливістю для спілкування та спільної творчості.

Стимулюйте фантазію. Хваліть та заохочуйте дітей за їхні ідеї та творчість. Стимулюйте їхню фантазію та креативність.

Збережіть творіння. Після того, як діти закінчили свої творіння, дозвольте їм залишити їх для подальшого розгляду або подарувати кому-небудь.

Тактильні вправи

Тактильні вправи можуть бути корисними для дітей раннього віку. Такі вправи допомагають дітям розслабитися, зосередитися та відчувати себе в безпеці. Створіть коробки з різними текстурами всередині, такими, як пісок, м'яка, гладка тканина, і дозвольте дітям досліджувати їх руками. Ці вправи сприяють розвитку дрібної моторики та сенсорного сприйняття.

Розвиток сенсорного сприйняття допомагає дитині краще розуміти світ навколо неї.

Базовий Компонент дошкільної освіти

Ось деякі тактильні вправи, які можна проводити з дітьми в укрітті:

Масаж обличчя. Легкими рухами погладьте чоло, щічки та підборіддя дитини, сприяючи розслабленню обличчя та відпочинку.

Вірші та ритуали дотику (обійми, колісання). Вірші та ритуали дотику можуть стати чудовим способом заспокоєння та підтримки дитини перед сном або просто моментом заспокоєння й зв'язку між дорослим і дитиною в будь-який час. Вони допомагають створити атмосферу довіри та заспокоєння, що допомагає дитині відчувати себе захищеною.

Ігри з піском чи малюнком на піску. Дозвольте дітям гратися з піском чи малювати на піску, використовуючи різні предмети або просто пальці. Це допоможе їм розслабитися та відволіктися.

Ігри з водою. Якщо є можливість, долучайте дітей до гри з водою. Вони можуть легко занурити руки у воду чи користуватися різними предметами для гри з водою.

Ці тактильні вправи можуть бути використані для сприяння розслабленню та зниженню рівня стресу, а також для зміцнення зв'язку між дорослими та дітьми в це складний період.

Розвиваючі ігри

Гра з розвиваючими іграшками стимулює когнітивний розвиток дітей.

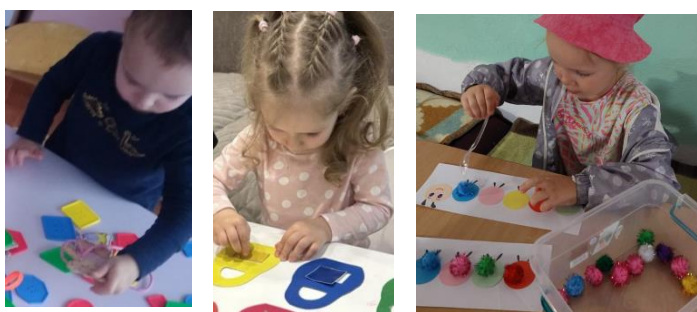
Програма навчання і виховання дитини від 2 до 7 років «Дитина»

ДОШКІЛЬНА ОСВІТА

Розвиваючі ігри для дітей раннього віку можуть стати ефективним інструментом для їхнього пізнання світу, розвитку навичок та сприяння загальному розвитку. Потрібно забезпечити доступ до різноманітних сенсорних іграшок, таких як м'які іграшки, кубики з різними фактурами, музичні інструменти. Використання таких іграшок сприяє розвитку моторних навичок та зниженню тривожності.

Ось кілька ідей розвиваючих ігор:

Сортування за кольором. Підготуйте набір предметів різних кольорів (наприклад, кубики або м'ячики). Просіть дитину сортувати предмети за кольором.

Гра з пазлами. Використовуйте пазли з великими елементами для розвитку моторики та логічного мислення дитини.

Гра з конструктором. Надайте дитині можливість будувати різні конструкції з конструктора, що розвиває її уяву, просторове мислення та моторику.

Музичні ігри. Навчіть дитину грі на простих музичних інструментах, таких як бубонці, дзвіночки або музична дощечка. Співайте разом та танцюйте, щоб стимулювати розвиток слуху та ритму.

Гра з ляльками. Розвивайте уяву дитини, граючи з ляльками чи іграшковими персонажами. Дозвольте їй розповідати історії та вигадувати сюжети.

Ігри з водою

Ігри з водою допомагають дітям заспокоїтися та розвивати дрібну моторику.

Програма навчання і виховання дитини від 2 до 7 років «Дитина»

Ігри з водою можуть бути дуже веселими та розвиваючими для дітей раннього віку, особливо в літній період, коли важко знайти інші способи забезпечити дітям забаву та розвагу. Дозволяйте дітям гратися з водою, використовуючи різні контейнери, ложки, банки та іграшки. Такі ігри мають заспокійливий ефект і сприяють розвитку координації рухів. Наприклад:

Плаваючі іграшки. Поставте в контейнер з водою плаваючі іграшки (кораблики, м'ячики та інші). Діти можуть гратися з ними, рухаючи по воді.

Лабіринти з водою. Використовуйте канали або труби, щоб створити простий лабіринт на дні контейнера з водою. Діти можуть рухати маленькі предмети по лабіринту і спостерігати, як вони пересуваються.

Ліплення з льоду. Заморозьте великі кубики льоду та додайте в них маленькі іграшкові фігурки. Діти можуть досліджувати іграшки, доки лід не розтане.

Ебру (малювання на воді). Додайте водну фарбу або харчовий барвник до води та запропонуйте дітям малювати на поверхні води за допомогою пензлів або іграшкових форм.

Переноска предметів. Розташуйте в контейнері з водою різні предмети: кубики або іграшкові тваринки. Малюки можуть використовувати ложку або горнятко чи сито, щоб переносити предмети з одного місця в інше.

Ці ігри не тільки цікаві, але й сприяють розвитку різних навичок, таких як творчість, моторика, спостережливість і співпраця. Пам'ятайте про безпеку і завжди наглядуйте за дітьми, коли вони граються з водою.

Сенсорні ігри мають бути доступними та безпечними, відповідати віковим особливостям дітей та сприяти їхньому гармонійному розвитку. Важливо, щоб дорослі, які працюють з дітьми в укріттях, були добре підготовлені до проведення таких ігор і розуміли їхню значущість. Ці прості, але ефективні методи допоможуть дітям легше пережити важкі часи, зберегти бажання гратися і вчитися.

Список використаних джерел:

- Базовий компонент дошкільної освіти України: науков. кер. А.М. Богуш, дійсний член НАПН України, проф., д-р пед. наук.; авт. кол.: Богуш А.М., Беленька Г.В., Богінч О.Л., Гавриш Н.В., Долинна О.П., Ільченко Т.С., Коваленко О.В., Лисенко Г.М. та ін. – К., 2012. – 26 с.
- Бардак З., Кушнір О., Штим Т. Нетрадиційні методи фізкультурно-оздоровчої роботи / Бардак З., Кушнір О., Штим Т. // Палітра педагога. – 2008. - №6 – с. 17-20.
- Гура Оксана. Чим зайняти дітей в укрітті: сім ефективних форм роботи. // Практика управління дошкільним закладом, 2023, №9.
- Дитина: Освітня програма для дітей від двох до семи років / наук. кер. Проекту В.О.Огнев'юк; авт. кол.: Г.В. Беленька, О.Л. Богінч [та ін.]; наук. Ред.: Г.В. Беленька, М.А. Машовець; Мін. Осв. І науки України, Київ. Ун-т ім. Б. Грінченка. – К.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2016. – 304 с.
- Ігровий масаж як засіб оздоровлення дітей дошкільного та молодшого шкільного віку у різних у різних формах роботи з фізичного виховання в режимі дня. Методичні рекомендації. - Полтава, 2013. – 94 с.

ВИКОРИСТАННЯ УСНОЇ НАРОДНОЇ ТВОРЧОСТІ В ГРУПАХ РАНЬОГО ВІКУ

Людмила ФАНОК,
вихователь Хмельницького закладу
дошкільної освіти №40 «Сонечко»
Хмельницької міської ради

Ранній вік... Який він? Допитливий, безпорадний, непосидючий, мовчазний, вередливий.

Як знайти ключики до маленьких сердець, щоб вони почувалися комфортно в дитячому садку? Такими ключиками стали заклички, забавлянки, колискові пісні, ігри, казки, створені мудrimi українськими мамами та бабусями давним-давно.

Дослідження психологів і практиків показують, що усна народна творчість є прекрасним матеріалом, який можна використовувати як в організованій освітній діяльності, так і в спільно-партнерській діяльності дітей раннього віку.

Звичайна пальчикова гра «Моя сім'я», яка супроводжується словами, формує у дітей поняття про сім'ю, її членів. І, до речі, діти 2-3 років дуже гарно запам'ятовують її.

Оцей пальчик — мій дідусь!

(загинаємо великий палець).

Оцей пальчик — баба!

(загинаємо вказівний пальчик).

Оцей пальчик — мій татусь!

(загинаємо середній палець).

Оцей пальчик — мама!

(загинаємо безіменний палець).

А оцей мізинчик - я!

(загинаємо мізинець і показуємо кулачок)

От і вся моя сім'я.

А коли ще й використати пальчиковий театр, результат запам'ятовування збільшується в рази.

У продовження пальчикової гри «Моя сім'я» використовую забавлянку «Сорока — ворона». Завдяки цій забавлянці виховую любов та повагу до праці мами, розповідаю про стосунки у сім'ї.

Використовую при цьому також пальчиковий театр.

Окрім потішок і примовок велике значення мають і заклички. Саме вони допомагають знайомити дітей з навколишнім світом, природою, веселять їх та створюють відчуття радості. Особливо дітям подобається закличка «Вийди, вийди, сонечко»:

<https://www.youtube.com/watch?v=BOVwWjLjNx4>

Процес вмивання, миття рук супроводжую віршиком:

Хлюп, хлюп, водиченько,

Умий (ім'я) личенько

І ручки, і ніжки, і носик, і кіски.

Хлюп, хлюп, хлюп!

Позитивний ігровий настрій вірша викликає у дітей сміх, бажання бути чистенькими, охайними.

Під час проведення заняття «Покладемо Оксанку спати» використала колисову «Ходить сон коло вікон»:

<https://www.youtube.com/watch?v=gLymzHRYH5I>.

Діти слухали, затамувавши подих. А після заняття побачила, як Аня (дівчинці 2,1р.) взяла ляльку і щось співала на свій лад, колихаючи її.

На мій подив виявилось, що мами дітям колискових не співають. Зробила добірку народних колискових і в електронному варіанті мами отримали пісеньки для малечі. Потім діти самі наспівували (нехай і не чіткі слова, нехай тільки мелодія), але я зрозуміла, що все-таки колискові пісні поселилися біля ліжечок деяких дітей.

Під час денного сну також включаю дітям колискові. І мої малюки засинають під воркотіння Котика-воркотика, під тихі кроки Дрімоти.

Важким процесом у дітей раннього віку є одягання. Для того, щоб краще діти запам'ятовували свій одяг, взуття, використовую забавлянку «Кую, кую, чобіток». Читаю потішку, тримаючи в руці чобіток якоїсь дитини.

ДОШКІЛЬНА ОСВІТА

*Кую, кую, чобіток,
Подай, (ім'я дитини), молоток!
(Дитина, яку називаю, подає іграшковий молоток.)
Не подаси молоток -
Не підкую чобіток.*

Після цих слів пропоную дитині принести свій другий черевичок, чобіток або туфельку. Під час такої гри-забавлянки діти краще запам'ятовують своє взуття, одяг.

Ознайомлюючи дітей з домашніми тваринами, використовую колискову «Котику біленький, котику сіренький»: <https://www.youtube.com/watch?v=-ncplu0bvXE>, віршик «Киця Мура, де ти була?»: <https://www.youtube.com/watch?v=heXiyFDqxrU>. Діти із задоволенням слухають та відтворюють зміст окремими фразами.

Часто пропоную батькам завдання додому: довчити забавлянку, колискову тощо. Матеріали для «домашньої роботи» розміщую у батьківському куточку.

Розповідання українських народних казок — це знайомство дітей з побутом та життям нашого народу.

Для цього використовую ілюстративні матеріали, шапочки для казкових героїв та різні види театру. Під час повторних розповідань намагаюсь залучати до цього процесу дітей. Тим самим спонукаю дітей до розмови та розвиваю артистичні здібності. Особливо дітям подобається співпраця з вихователем під час такої театралізованої діяльності. Завдяки такій співпраці ми вчимося спілкуватися, розвиваємо мовлення.

Я розумію, що передати емоції, позитивний стан дітей під час занять, прогулянок, в повсякденному житті в момент використання усної народної творчості неможливо. Але ефект від цього використання є неоціненним. Адже діти з раннього віку через усну народну творчість заглиблюються у красу українського слова, співу та закохуються у світ, в якому живуть. ■

ДОШКІЛЬНА ОСВІТА

ВИКОРИСТАННЯ СЕНСОРНИХ КНИГ ТА КИЛИМКІВ ДЛЯ РОЗВИТКУ РОЗУМОВИХ, ТВОРЧИХ ТА МУЗИЧНИХ ЗДІБНОСТЕЙ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Леся МАЦЕПЛЮК,
музичний керівник Хмельницького закладу
дошкільної освіти № 5 «Соловейко»
Хмельницької міської ради

Тетяна ШВИДЮК,
вихователь Хмельницького закладу
дошкільної освіти № 5 «Соловейко»
Хмельницької міської ради

У дошкільному віці все, що оточує дитину є важливим. У цей період дитина поглинає багато інформації, яка розвиває, навчає та виховує і впливає на все подальше життя. Завдання вихователя та педагогів, які працюють з дітьми дошкільного віку, - максимально правильно, цікаво та корисно подати дітям інформацію, яка вплине на їх подальший розвиток, творчість та інтелект. Саме для цього доцільно використовувати у своїй роботі **сенсорні**

книги та килимки, які захоплять дитину своєю яскравістю та різноманітністю. Вони є доступними, безпечними, екологічними, цікавими, розвиваючими. Їх можна використовувати у будь-якій віковій групі, у будь-якому виді діяльності. Як вихователь, так і музичний керівник, логопед, інструктор з фізичного виховання чи психолог можуть користуватись сенсорними книгами та килимками на заняттях, розвиваючи в дітей

ДОШКІЛЬНА ОСВІТА

розумові, творчі та музичні здібності, допомагають покращити сприймання та розуміння навколишнього світу.

Сенсорний розвиток дитини – це розвиток її відчуттів і сприймань, формування уявлень про зовнішні властивості предметів: їх колір, форму, розмір, положення у просторі. Він становить фундамент її розумового розвитку. Чуттєве пізнання має дуже важливе значення у дошкільному дитинстві, яке є найбільш сприятливим періодом формування та вдосконалення діяльності органів чуттів, нагромадження уявлень про навколишній світ.

Сенсорні книги та килимки - це унікальний навчальний простір, що допомагає познайомити дитину з основними кольорами, різними тваринами і рослинами. Досліджувати таке яскраве полотно можна дуже довго. Дитина кожен раз буде знаходити на ньому нові цікаві деталі: це стимулює допитливість, концентрацію уваги, пам'ять і уяву. Завдяки таким килимкам можна отримати знання про транспорт, форми, овочі, фрукти, тварини, предмети, цифри та літери, завдяки чому малюк зможе дослідити світ в ненав'язливій ігровій формі. Під час сенсорних ігор з цими книгами розвиваються органи чуття дитини - в першу чергу зір, слух і дотик, а також в деякій мірі нюх і смак.

Якихось обмежень для використання сенсорних килимків немає, вони можуть використовуватись на землі, на столі, можуть бути куплені чи виготовлені власноруч, музичні, корекційні, м'які, яскраві та цікаві.

Використання сенсорних килимків – це чудовий спосіб зняти стрес, зосередитися і розвинути дрібну моторику. Ідеально підходить для занять в групі, музичному залі, фізкультурному залі або вдома. Килимок особливо корисним є для дітей з ООП та дітей з високим рівнем тривожності.

НА ГОСТИНИ ДО БАБУСИ

(комплексне заняття музичного керівника та вихователя для дітей молодшої групи)

Мета. Продовжувати фіксувати увагу дітей на формі предметів, навчати їх простих прийомів встановлення схожості і відмінності однорідних предметів, зіставляти форму предметів зі зразком; вчити розрізняти і називати кольори, порівнювати предмети по величині,

розрізняти форму. Розвивати логічне мислення, асоціативне мислення, вміння концентрації уваги, дрібну моторику, спостережливість, уважність, пам'ять. Виховувати злагоду дій, акуратність, зацікавленість процесом пізнання.

Вихователь.

Треба дружно привітатись: Добрий день!

Гучно, весело сказати: Добрий день!

Вліво-вправо повернутись, лагідно посміхнутись.

Добрий день! Добрий день!

Що ж, мої малята, рада вас вітати...

Чи любите ви маму і тата?

А бабусю й дідуся? (відповіді дітей)

Давайте у гості до них завітаємо,

Щастя і радості їм побажаємо,

Цікаві пригоди чекають на нас,

Тож транспорт цікавий нам вибрати час.

- Пригадаймо, які види транспорту ми знаємо... Для цього переглянемо відеоролик:

<https://www.youtube.com/watch?v=OI2u-rPShj4>

Дидактична гра з сенсорною книгою «Транспорт»

Дітям пропонується сенсорна книга, де до певного виду транспорту є картинки на липучках, які потрібно розмістити до того чи іншого виду транспорту. (Наприклад, корабель – до водного, літак – до повітряного, потяг – наземний). Також має місце сенсорна книга з видами транспорту, де діти складають авто чи потяг з частин в одне ціле.

Програмові завдання: формувати вміння дітей складати предмети одного виду; продовжувати вчити добирати предмети за однієї ознакою, бачити зайве, вибирати з декількох можливих, розвивати мислення, дрібну моторику пальців рук, виховувати бажання брати активну участь у грі.

ДОШКІЛЬНА ОСВІТА

Вихователь. Діти, які ви молодці, виконали усі завдання. Тож на якому виді транспорту ми можемо поїхати до бабусі в гості у село? (відповіді дітей). А чому не літаком? А чому не пароплавом? (відповіді дітей)

Музичний керівник. Що ж, малята, заплющіть оченята, уважно слухайте звуки і спробуйте відгадати, що за транспорт звучить.

Музична гра «Що за транспорт звучить?»

Дітям пропонується послухати звук автомобіля, потяга, гвинтокрила чи іншого транспорту, а вони на слух відгадують, що за транспорт звучить.

Програмові завдання: розвивати образне мислення, музичний слух, креативність.

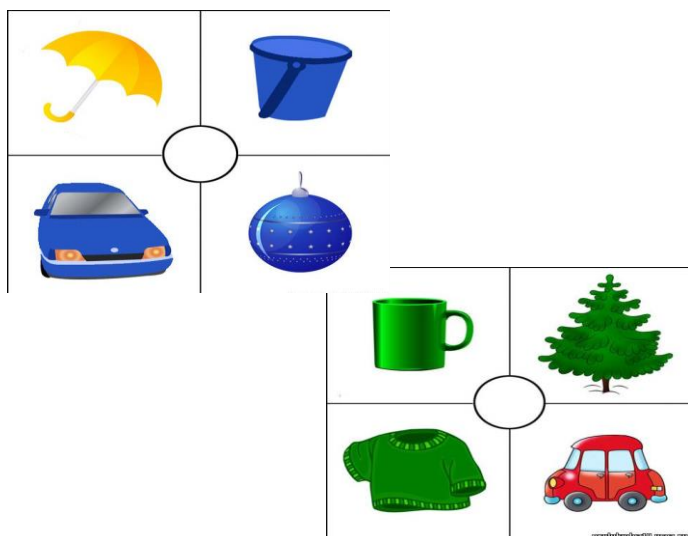
Вихователь. Отже, вирушаємо в подорож (звучить звук автомобіля).

Музичний керівник. А щоб веселіше нам було подорожувати, то ми з веселкою будемо пісеньку співати: https://www.youtube.com/watch?v=X6PvHZz8_pY

Вихователь. Настав час пригадати кольори. Будемо грати цікаву гру.

Дидактична гра з сенсорною книгою «Що зайве?»

Дітям пропонується сенсорна книга, у якій вони мають дібрати картинки одного кольору або ж відкинути зайву картинку, яка не відповідає визначеному кольору. (Також цю гру можна проводити з вивченням форм)

Програмові завдання. Вчити дітей розрізняти геометричні фігури; сприймати предмет, що складається з частин; розрізняти і називати кольори, класифікувати та групувати за певною ознакою; навчати їх простих прийомів встановлення схожості і відмінності однорідних предметів, зіставляти форму предметів зі зразком; розвивати увагу, пам'ять, дрібні м'язи пальців

рук. Виховувати спостережливість, бажання виконувати завдання.

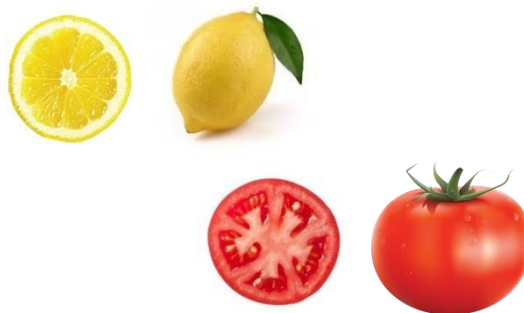
Музичний керівник: Ось ми і приїхали до бабусі. А в бабусі на городі гори смаколиків та вітамінів. Є і овочі, і фрукти, усе гарненьке та смачне. Перегляньмо ролик, потанцюємо та поспіваємо про користь овочів та фруктів (Пісенька про овочі: <https://www.youtube.com/watch?v=z0hXoXW8N4>)

Вихователь. Що ж, а тепер час настав погратись у яскраву та цікаву гру: складемо з частинок цілий фрукт чи овоч. Будьте уважні!

Дидактична гра «Знайди частинки цілого: овочі, фрукти»

Дітям пропонуємо сенсорну книгу з частинками овочів та фруктів, а вони мають розпізнати та скласти ціле.

Програмові завдання: закріплювати знання дітей про овочі та фрукти; вправляти в умінні впізнавати частини та співвідносити їх цілим овочем чи фруктом.

Музичний керівник: У бабусиному дворі є багато тваринок. Справжня весела ферма. Пропоную відпочити та виконати фізкультхвилинку зі свійськими тваринками. (Фізкультхвилинка «Весела ферма»: <https://www.youtube.com/watch?v=Ss9CyDL9iwc>)

Програмові завдання: закріплювати знання дітей про свійських тварин, розвивати координацію рухів, вміння слухати, підспівувати.

Вихователь. Пригадаймо, чим харчуються тварини?

Дидактична гра «Хто чим харчується?»

Дітям пропонується сенсорна книга, де дитина має підібрати тваринку і відповідно визначити, чим вона харчується.

Програмові завдання: закріплювати знання дітей про тварин, спосіб їхнього життя та харчування, розвивати мислення, дрібну моторику пальців.

Вихователь. Тваринки, які живуть у бабусі, – це свійські тваринки. А яких ще тварин ви знаєте? (відповіді дітей). Так, є ще тварини дикі та екзотичні. У мене є цікавий сенсорний килимок, з яким ми зараз пограємось та дізнаємось, де яка тваринка живе.

При підготовці заняття використано матеріал з електронних джерел:

- <https://vseosvita.ua/library/didacticna-gra-na-temu-geometricni-figuri-316761.html>
- <https://vseosvita.ua/library/didacticna-gra-znajdi-castini-cilogo-ovoci-i-frukti-325011.html>
- <https://vseosvita.ua/library/didacticna-gra-ovoci-ta-frukti-194562.html>
- <https://vseosvita.ua/library/prezentacia-sensorika-ce-434913.html>
- <https://naurok.com.ua/sensorniy-rozvitok-yak-vazhliva-skladova-formuvannya-osobistosti-ditini-204818.html>
- <https://naurok.com.ua/dosvid-roboti-metodichni-rekomendaci-sensorniy-rozvitok-ditey-doshkilmogo-viku-v-navkolishnomu-seredovischi-403576.html>
- <https://www.youtube.com/watch?v=OI2u-rPShj4>
- https://www.youtube.com/watch?v=X6PvHZz8_pY
- <https://www.youtube.com/watch?v=-z0hXoXW8N4>
- <https://www.youtube.com/watch?v=Ss9CyDL9iwc>
- <https://www.youtube.com/watch?v=FGym8pp8tIQ>

Дидактична гра «Хто де живе?»

Дітям пропонується власноруч виготовлений сенсорний килимок, на якому прикріплюються тварини за певною ознакою: свійські, дикі чи екзотичні. Дитина кріпить на липучку тваринку за місцем її існування.

Музичний керівник: Ви, малята, молодці, з усіма завданнями впоралися. Ось і підійшла до завершення наша подорож. Тож давайте на завершення затанцюємо таночок з дикими звірятами. (Фізкультхвилинка «Танок звірів»: <https://www.youtube.com/watch?v=FGym8pp8tIQ>)

Програмові завдання: вчити підпорядковувати рухи відповідно до музики, орієнтуватись у просторі, закріплювати знання дітей про диких тварин.

Список використаних джерел:

- Базовий компонент дошкільної освіти : стандарт дошкільної освіти, затверджений наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 22.05.2012 р. № 615.
- Дитина: освітня програма для дітей від 2 до 7 років [наук.кер. В.Огнев'юк]. К., 2020. – 440 с.
- Дуткевич Т. В. Дошкільна психологія (курс лекцій і практикум): Навчальний посібник. – Кам'янець-Подільський, ПП Буйницький О.А, 2006. – 320 с.
- Павелків Р. В., Цигипало О. П. Дитяча психологія: Навч. посіб. – К.: Академвидав, 2008. – 432 с. (Альма-матер).

ЦІКАВІ ВПРАВИ ДЛЯ ПЕРШОГО НАВЧАЛЬНОГО ДНЯ

Інна АНТОШЕВСЬКА,

учитель початкових класів
комунального закладу загальної середньої освіти
«Ліцей №7 Хмельницької міської ради»

Спливають теплі літні дні. Наближається день довгоочікуваної зустрічі з учнями після канікул. Пропоную добірку цікавих та простих вправ, які може використати вчитель у перший навчальний день.

Вправа «Весела руханка»

Хід вправи: Вчитель проговорює слова і показує відповідні рухи. Діти, які погоджуються з почутим, повторюють рухи за вчителем.

*Вже канікули скінчились,
Ми у класі знов зустрілись.
Разом весело всміхнімось,
Гру пограєм, звеселімось.
На питаннячка мені
Дайте знак: чи так, чи ні!
Якщо гарно відпочили,
Плесніть так.*

(Вчитель плеще у долоні, діти, якщо погоджуються, повторюють рух).

*Як на озеро ходили,
Тупніть так.*

(Вчитель тупає по черзі ногами, учні повторюють. І так виконують всі інші рухи, які називає вчитель)

*Як у лісі ви гуляли,
Підстрибніть.
Якщо ягоди збирали,
То моргніть.
Як на ровері катались,
Покружляйте.
Як на сонці засмагали,
Присідайте.
А хто мамі помагав?
Хто в кімнаті прибирав?
Тупніть правою ногою,
Покивайте головою.
Скільки книг ви прочитали,
Стільки пальчиків загніть.
Якщо гарно малювали,
«Клас» скоренько покажіть.*

*Хто за друзями скучав
І до школи поспішав?
Ручки вгору підійміть,
Плесніть тричі. Опустіть.
Я на вас дуже чекала,
Клас гарнесенько прибрала.
Дзвінок подзвоню в дзвінок,
Починаємо урок!*

Вправа «Спільна картина»

Матеріали: полотно на підрамнику, акрилові або гуашеві фарби, пензлик. По краях полотна можна приклеїти тонку смужку малярного скотчу.

Хід вправи:

- Чи були ви у художній галереї?
- Яка картина вам найбільше сподобалась?
- Хто створює картини?
- А чи хочете ви побути художниками і створити власну картину?
- Пропоную разом створити картину «Наш клас». Оберіть один або кілька кольорів, якими ви хочете сьогодні малювати. Змочіть пензлик у водичку, потім у фарбу та замалюйте долоньку. Далі по черзі підійдіть до полотна і залиште відбиток своєї долоньки (під відбитком руки діти можуть маркером написати свої імена).

ПОЧАТКОВА ОСВІТА

- Яка яскрава картина у нас вийшла! Тепер вона прикрашатиме наш клас! Ми – друзі! Ми – єдині! Ми – команда! Ми – одна сім'я!

(Діти пензликом зафарбовують долоньку. На полотні вчитель та учні залишають відбитки рук. Коли фарба висохне, малярний скотч потрібно зняти, вийде біла рамочка).

Вправа «Валіза спогадів»

Матеріали: малюнок валізи великого формату, клей, папір.

Хід вправи:

- Канікули – це час розваг та відпочинку. Кожен отримав свої незабутні враження про це літо.
- Давайте поділимося найяскравішими спогадами з однокласниками та наповнимо ними нашу велику «валізу спогадів».
- Запишіть на картках-стікерах, де ви відпочивали, що найбільше вам запам'яталося на канікулах. Приклейте свої аркуші на нашу валізу. Розкажіть про свій відпочинок.
- Дякую за відвертість та щирість! Я сподіваюся, що в кінці навчального року у нас буде ще більша валіза цікавого, нового та пізнавального!

Вправа «Обійми друга»

Матеріали: картки з надрукованими завданнями.

Хід вправи:

Діти по черзі виймають картку з «чарівного» мішечка (скриньки, кошика). Мовчки читають завдання на картці. Самостійно обирають однокласника чи однокласницю, підходять і виконують написане.

Варіанти завдань на картках:

- Обійми того, з ким хочеш сидіти за партою.
- Обійми того, хто найвищий в класі.
- Обійми найкращого друга.
- Обійми того, з ким часто гуляєш.
- Обійми найкращого футболіста.
- Обійми того, кого хочеш запросити в кіно.
- Обійми того, в кого зелені очі.
- Обійми того, хто найкраще малює (співає, танцює, пише).
- Обійми того, хто в класі новенький;
- Обійми того, за ким сумував під час канікул найбільше.
- Обійми однокласницю з гарними косичками.
- Обійми найсміливішого тощо.

(Слово «обійми» можна замінити словами «потисни руку», «помахай долонькою», «підморгни» та ін.)

Вправа «Правила класу»

Матеріали: ватман, картки-сигнали за принципом «заборонено-можна» (можна використати сигнальні картки, створені Нелею Яровіковою, <https://www.facebook.com/share/U88b4gGY4HykQQU>), кольорові маркери, клей, папір.

Діти працюють в групах.

Хід вправи:

- Діти, як ви вважаєте, навіщо в суспільстві створюють правила? Які правила ви знаєте? (правила дорожнього руху, правила евакуації, правила поведінки в транспорті, правила етикету, правила поведінки в лісі тощо)
- Змоделюємо кілька ситуацій про те, що буде відбуватися, якщо всі перестануть дотримуватись правил. (Кожна група обговорює іншу ситуацію, потім презентує класу).
- А чи потрібні правила у класі?
- Пропоную створити такі правила, дотримання яких зробить комфортним перебування кожного з нас у цьому класі.
- Перед вами картки-сигнали. Червоні знаки забороняють певні дії, а блакитні рекомендують, як себе поводити. Доберіть до кожного червоного знака блакитний. Наклейте на ватман. Підпишіть правило.
- Створіть кілька своїх правил та символів до них.

Вправа «Передбачення»

Матеріали: скринька, картки-передбачення або інтерактивна дошка, ресурс [Wordwall](https://wordwall.net/uk/resource/75749493).

Хід вправи:

Діти по черзі дістають картки-передбачення зі скриньки та зачитують їх або обирають «віконечко» в інтерактивному додатку <https://wordwall.net/uk/resource/75749493>, перевертають плитку, самостійно читають побажання чи вмикають голосове прослуховування.

Варіанти передбачень-побажань:

- Цей рік буде незабутнім!
 - Вперед до знань!
 - Тебе чекає успіх!
 - Тільки наполегливість приведе тебе до мети!
 - Посміхайся частіше! Все буде супер!
 - Маєш бажання бути найкращим? Працюй більше за інших!
 - Хто багато читає, той багато знає!
 - В цьому році ти дізнаєшся багато нового!
 - З маленьких кроків починаються великі зміни у житті!
 - Ніколи не здавайся! Тобі все під силу!
- Нехай початок 2024/2025 навчального року буде позитивним! ■

ПРОБЛЕМА САМОСТВЕРДЖЕННЯ В СУСПІЛЬСТВІ ОСОБИСТОСТІ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ У ТВОРАХ АЛАНА МАРШАЛЛА «Я ВМІЮ СТРИБАТИ ПО КАЛЮЖАХ» ТА ОКСАНИ РАДУШИНСЬКОЇ «МЕТЕЛИКИ В КРИЖАНИХ ПАНЦИРЯХ»

Інна ХАНЧУК,

учитель української мови та літератури,
учитель-методист комунального закладу
загальної середньої освіти
«Гімназія №24 Хмельницької міської ради»

Оксана ЯНКОВИЧ,

учитель української мови та літератури,
зарубіжної літератури,
учитель-методист комунального закладу
загальної середньої освіти
«Гімназія №24 Хмельницької міської ради»

Тема. Проблема самоствердження в суспільстві особистості з особливими потребами у творах Алана Маршалла «Я вмію стрибати по калюжах» та Оксани Радушинської «Метелики в крижаних панцирях» (за модельною навчальною програмою «Українська література. 7–9 класи» (авт.: Т.О. Яценко, В.І. Пахаренко, О.А. Слижук, І.А. Тригуб) та модельною навчальною програмою «Зарубіжна література. 7–9 класи» для закладів загальної середньої освіти (авт. В.В. Снегірьова, О.В. Бушакова, І.В. Горобченко, О.В. Каєнко)

Мета уроку: узагальнити та систематизувати знання учнів з теми «Характер та доля людини»; розвиток компетентностей літературних – вивчення елементів аналізу образів твору; характеристики сюжету прочитаних творів; формування якостей творчого читача та розвитку читацького досвіду, умінь та навичок створення усних та коротких письмових висловлювань; комунікативних – висловлювання своїх думок стосовно почутого або прочитаного факту, події; математичних – розвиток абстрактного мислення, встановлення причинно-наслідкових зв'язків; уміння вчитися – виконувати завдання різних рівнів складності та ідентифікувати свої можливості; соціальних та громадянських – формування відповідальності за вчинки, за власне життя та близьких, формування толерантного ставлення до людей з особливими потребами.

Мистецький контекст (МК): мультфільм «Мотузки» (2023)

Тип уроку: засвоєння нового матеріалу, урок компаративного аналізу (українська та зарубіжна література).

Хід уроку

*Я хочу жити, а не існувати.
Оксана Радушинська*

*Мою життєрадісність називали «мужністю».
Алан Маршалл*

І. Актуалізація знань

Слово вчителя. Дуже часто письменники від імені героя розповідають про події, які вони пережили в реальному власному житті. Артур Конан Дойл ділиться своїм життєвим досвідом від імені доктора Ватсона, а Бредбері описав свої дитячі роки в романі «Кульбабове вино», Григор Тютюнник - в повісті «Климко», М. Стельмах - в повісті «Гуси- лебеді летять». Частіше автор є власне героєм, і розповідь від першої особи викликає більше довіри в читачів. Такий жанр в літературі отримує назву «автобіографічний».

Запитання до учнів: Якщо б ви вирішили написати твір, який спогад з вашого життя ви б згадали та з якою метою? (сімейні історії, випадок з життя, важливі події, подорожі, зустріч з цікавими людьми) (компетентнісна задача)

Літературний словничок. Автобіографія (від автор та біографія з грецької: «власний життєпис») – послідовний опис людиною подій власного життя. Спираючись на знання про такий жанр, як повість, спробуйте сформулювати власне визначення поняття «автобіографічна повість».

II. Вивчення нового матеріалу.

Розвиток емпатії. Кросенс. Подивіться на зображення. Які емоції викликають у вас ці люди? До кросенса ми повернемося ще в кінці уроку.

Слово вчителя. Сьогодні ми познайомимося з творами двох авторів, яких об'єднує одне бажання – прагнення бути здоровою людиною, корисною своїй родині та суспільству. Ми часто дивуємося людям, які мають обмежені фізичні можливості, проте досягають справжніх вершин у спорті, професії чи громадському житті. І таких людей стає все більше. Що рухає ними? Чому вони можуть, а ми – ні. Над цим варто замислитися.

Алан Маршалл став відомим завдяки автобіографічній повісті «Я вмю стрибати через калюжі». Він розповів, як після важкої хвороби став інвалідом, але ні в чому не поступався одноліткам – стрибав через калюжі, бився з кривдниками, плавав та навіть навчився їздити верхи. Ознайомтеся з біографічною довідкою та назвіть ті події з життя Алана Маршалла, які згадувалися у творі.

Робота з текстом автобіографічної повісті А. Маршалла «Я вмю стрибати через калюжі»

1. Текстоцентрична картка.

Текст	Питання
Згодом, схилившись над ліжком батько стурбовано запитав: «Ну, як Алане, болять ноги?» «Ні, - відповів я, - вони наче не мої». «Ах, чорт!» – вилаявся він, і обличчя його скривився. Батько мав худорляву постать, вузькі стегна та криві ноги – наслідок багатьох років, проведених в сідлі.... Я сидів у прохолодній чистій постелі та благав мати не йти. Матрац був твердий та жорсткий, рідні стіни були далеко, не було чути гавкоту собак, не чув конячого хрумання. Все це	1. Доберіть заголовок до уривку. 2. Сформулюйте тему уривку. 3. Дайте відповідь на запитання: Яка мрія батька була пов'язана з народженням сина? Як називалася хвороба захворів Алана? Яка була реакція мешканців села на хворобу хлопчика? 4. Які епітети використовує автор, щоб передати емоції дитини? 5. З якою метою автор вказує, що в палаті було багато дорослих та більше не було дітей?

залишилося вдома. І така страшна туга охопила мене в ту мить... Коли мати пішла, чоловік на сусідньому ліжку запитав: «Чого ти плачеш?» «Я хочу додому». «Усі ми хочемо додому», - відказав він, зводячи очі додолу. У палаті було 14 чоловік, я серед них був єдиною дитиною.

2. Ланцюжок подій. Розмістіть цитати в хронологічній послідовності. Прокоментуйте їх відповідно до сюжету.

*До палати увійшов батько. Ставши наді мною, він запитав: «Як твої справи, синок?» Доти я почував себе непогано, але від батька війнуло запахом рідної домівки, й мені раптом захотілося плакати.

*«Ви ж самі розумієте: собака в лікарні. Хіба вони зрозуміють?....» Батько відповів: «Знаю, але йому вистачить і 5 хвилин. Це ж як ковток води для спраглого».

*Коли я перелізав через паркан, мене тут підсаджували, а там підхоплювали, і якщо я своєю вагою збивав тих, хто мене ловив, то разом з ним заходився веселим сміхом.

*Я зупинив поні перед ворітьми і якусь хвилю дивився на батька. Потім гукну: «Агов!» Він озирнувався та так і завмер у цій позі.

*Кінь - мов людина, він для тебе все зробить, якщо ти будеш з ним справедливий.

Робота з текстом автобіографічної психологічної повісті Оксани Радушинської «Метелики в крижаних панцирях»

Слово вчителя. Ми дізналися з повісті Алана Маршалла, як хлопець Алан зміг наповнити своє життя радістю, друзями, зміг здійснити свою мрію. А в творі Оксани Радушинської «Метелики в крижаних панцирях» ми знайомимося з дівчинкою, яка втратила внаслідок аварії не тільки можливість ходити, а й батьків та брата. Книга має автобіографічні моменти: авторка має проблеми зі здоров'ям та пересувається інвалідним візком. Але вона не змиралася з таким життям, займається не тільки письменницькою творчістю, а є активною громадською діячкою та волонтером. Як голова громадської організації "Творча сотня «Рух до перемоги» опікується військовими підрозділами і родинами загиблих бійців. Героїня повісті «Метелики в крижаних панцирях» Яринка є уособленням основних рис характеру самої авторки.

1.Текстоцентрична картка.

Текст	Питання
Ця Ярина якась надто тиха, мовчазна, більше слухає, ніж розповідає. І не така гостра на язик, як місцеві дівчата. Та ще її дядько... Як зміряє поглядом з голови до п'ят... Чи з п'ят до голови?.. Та яка вже різниця, якщо після цього і слова не вимовиш, а ноги так і просяться дременути подалі з їхнього подвір'я. Ні, Ярина не нудна. Має почуття гумору, хоча й не завжди доганяє масні жарти Санька. А в комп'ютері тямить, напевне, більше за вчителя інформатики із сільської школи: і погуглити швидко вміє, і різні штучки з гаджетом замутити, програми там усілякі встановлені, купа ігор. Словом, хоч і не надто просунута, але й не зануда. А ось Артемові з нею аж надто цікаво. І дня не мине, щоб він не забіг.	1.Доберіть заголовок до уривку. 2. Сформулюйте тему уривка. 3. Дайте відповідь на запитання. Що відомо про Яринку? Скільки їй роки? Як вона отримала травму? Які риси характеру дівчинки привабили Артема? 4. На вашу думку, які спільні риси характеру Яринки та авторки твору?

2. Ланцюжок подій. Розмістіть цитати в хронологічній послідовності. Прокоментуйте їх відповідно до сюжету.

*То я розповідатиму тобі просто про події, а ти коротко записуй. А потім проти кожної поставиш дату... І ім'я... якщо потрібно.

*Так дід же хоче тобі добра! Зараз ти гроші розтрилькаєш, а за кілька років... — О, ще одна вчителька! — вигукнув Сашко і по-мученицьки закотив очі.

*Сашкові стало шкода Ярини, а що вже казати про Артема! Цей Сашко — як щось зморозить! Татко любить повторювати, що в домі повішеного не згадують про мотузку. Як можна було сказати про танці дівчині у візку?!

*Ярина знітилася, втиснувшись у спинку візка і вчепившись у поручні мертвою хваткою. Сашко навіть відступив на два кроки від візка — невже йому стало соромно такого товариства?

* Треба й нам іти знайомитися. Переваг у неї — нуль. Шансів, що Артем на неї поведеться, — стільки ж. То ж хай для мене ці канікули стануть незабутніми! Карина підморгнула оком, як підморгнула оком, як героїня телесеріалу, що задумала когось упіймати в пастку.

III. Компаративний аналіз творів.

1. Прийом «Чужі черевики». Прочитайте цитати з творів Маршалла та Радущинської. Сформулюйте емоції, які переживають діти. Сформулюйте пораду для навколишніх, як спілкуватися з людьми з особливими потребами.

	Емоції	Порада
Дитина помічає каліцтво тоді, коли його згадують.		
Я бува щасливий. Біль не мучив мене, і я міг ходити. Але дорослі, які навідувалися до нас після мого повернення, не вірили, що я можу бути щасливим. Мою життєрадісність вони називали «мужністю»		
Дитина не страждає через те, що вона каліка, страждають дорослі, дивлячись на неї.		
Батьки, що вчили своїх дітей виявляти до мене чуйність чи вичитували їх за «брутальність», тільки все псували. Деякі з хлопців почали заступатися за мене: «Не штовхай його! Ти ж заб'єш його ногу!» . Але я хотів, щоб мене штовхали, мені не потрібні були поблажливості та співчуття.		
А чужі люди бувають такими нестерпними, коли хочуть комусь поспівчувати.		
Вона прийшла їм заздрити? Чи себе шкодувати? Невже не могла хоч хвилю подумати і дійти висновку: хворому не місце серед здорових. От дивляться на неї, як на заразну, ніби можуть підхопити невиліковну хворобу...		
Глузування пекуче, а сміх теплий, — мовила дівчина. — Багато ти знаєш! — Знаю. Я знаю, як пече... — відповіла дівчинка і спохмурніла.		

2. Прийом «3-2-1»: 3 факти, що викликали позитивні емоції; 2 факти, що викликали негативні емоції; 1 питання (до автора, або до читача, або до героя).

Орієнтовна відповідь: 3 факти, що викликали позитивні емоції: Алан та Ярина – сильні особистості, не бояться вироку долі, йдуть на зустріч своїй мрії; герої мають підтримку (друзів та рідних), твори мають оптимістичне закінчення. 2 факти, що викликали негативні емоції: навколишні не розуміють проблем людей с особливими проблемами, намагаються відсторонитися; Яринка зустрічається з булінгом.

1 питання: Що об'єднує героїв твору?

3. Робота з кросенсом. Формулювання проблематики вивчених творів. Орієнтовна відповідь: проблема самоствердження людей с особливими потребами, проблема родинних стосунків, проблема дружби та булінгу, проблема самовдосконалення формування власної особистості самореалізація.

4. Компетентнісна задача (формування соціальної компетентності). «Дитина не страждає через те, що вона каліка, страждають дорослі, дивлячись на неї».

1. З якого твору цитата?

2. Яку лексему не можна вживати в повсякденному житті?

3. Доберіть слова, словосполучення – синоніми (люди з особливими потребами).

4. Чи збільшилась кількість людей з особливими потребами на наших вулицях останнім часом? З чим це пов'язано?

5. Сформулюйте правила поведінки для дітей, щоб зменшити кількість травмованих (орієнтовна відповідь: під час повітряної тривоги перебувайте в укритті, не беріть в руки невідомі речі (іграшки, флешки, телефони та ін), оминайте пустирі, розвалини, покинуті домівки, уникайте контактів з незнайомими людьми та ін).

Домашнє завдання. «Письмо для себе». Складіть «Я-повідомлення» відповідно до запропонованої схеми крізь призму теми уроку та змісту відео. Перегляньте мультфільм «Мотузки» (українською) за посиланням: <https://youtu.be/29nCUMEdFFs?si=JdPlowG14N9gVnH6>

Я – хто

Я мрію

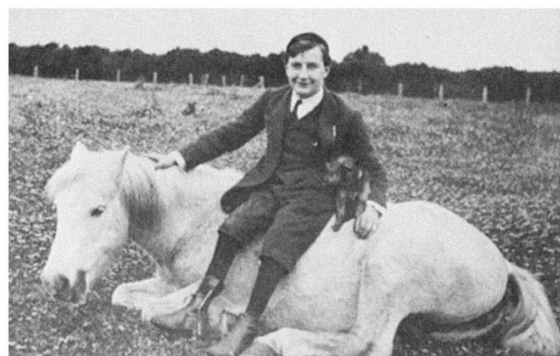
Я хочу

Я буду

Я бачу

Використана література:

- Горобченко І., Снегірьова В., Каєнко О., Бушакова О. Зарубіжна література: підручник для 7 класу закладів загальної середньої освіти. – Видавничий дім «Освіта», 2024. – 273 с.
- Калинич О. Українська література : підручник для 7 класу закладів загальної середньої освіти / Олеся Калинич, Світлана Дячок; за редакцією проф. Юрія Ковбасенка. — Тернопіль : Астон, 2024. — 342 с. ■

Алан Маршалл в дитинстві

Оксана Радущинська

МОЄ МІСЦЕ В СВІТІ. ГЕНДЕРНІ СТОСУНКИ. МИ РІЗНІ, АЛЕ ЧИ МИ РІВНІ?

(Урок англійської мови в 11 класі)

Оксана МАСЛОВСЬКА,
учитель англійської мови
Хмельницької середньої
загальноосвітньої школи І-ІІІ ст. №18
ім. В.Чорновола

Гендерна проблема є дуже актуальною проблемою сьогодення. Суспільство піднялось на такий рівень самоусвідомлення і розвитку, коли історично вже склалися передумови для рівноправного ствердження жінки нарівні з чоловіком в усіх сферах соціального життя. Брак гендерної культури в нашому суспільстві свідчить про недостатню інформованість, відсутність гендерної освіти, і, як наслідок, порушення гендерного балансу та виникнення дискримінації за ознакою статі в сім'ї, у професійній діяльності, в політиці. У віці 14-16 років молоді люди вчаться будувати дорослі взаємини між собою. Дуже важливо, щоб ці взаємини були гендерно чуйними, гармонійними. Щоб зробити цю тему більш зрозумілішою, цікавішою, продемонструвати гендерні стереотипи та переваги гендерно збалансованої поведінки, в 11 класі був проведений **урок-пара «Моє місце в світі. Гендерні стосунки. Ми різні, але чи ми рівні?»**

Мета уроку: узагальнити вивчений матеріал, заохочуючи учнів до спілкування; вдосконалювати навички учнів в спонтанному говорінні, аудіюванні, читанні, письмі; тренувати учнів у виконанні тестів у форматі НМТ; повторити правила написання есе (висловлювання думки) та вчити учнів писати есе за зразком; розвивати креативне мислення, логіку, пам'ять і увагу; заохочувати учнів до обговорення питання про гендерну рівність в суспільстві; ознайомити з фактами про боротьбу жінок за рівні права з чоловіками; виховувати культуру спілкування, повагу до протилежних точок зору.

Обладнання: аудіозапис, відеозапис, слайди, ноутбук, роздатковий матеріал.

Procedure

I. Organizational moment. Greeting

II. Lesson aims and the topic.

T: Look at the picture, read the definition. Who in your opinion wears the trousers in your family? Why do you think so? P1, 2, 3

To wear the trousers-to be the person in a relationship who makes all the important decisions.

I don't think there's any doubt about who wears the trousers in their house.

T: There are a lot of stereotypes in our world. And many of them are connected with gender roles. Read the definition of the word stereotype. What other gender stereotypes do you know? P1, P2, P3...

A stereotype is a thought that can be adopted about specific types of individuals or certain ways of doing things.

T: Yes, you are right. And the topic of our today's lesson will be "We are different, but are we equal?"

Warming up.

T: Let's watch a flash animation "Males and Females" by Bozzetto:

https://www.youtube.com/watch?v=XlcaDhRu1AQ&ab_channel=GayaMorrison

	Women	Men
Coming home		
Speaking		
Watching a romantic movie		
Business trip		
On a diet		
Date at 20.00		
Travelling		
Seducing		
Handbag		
Shopping		
The ideal partner		

What do men and women usually do in the following cases or circumstances? Fill in the grid then share your ideas with class. Children make up sentences and express their thoughts. e.g. *In my opinion, most men*

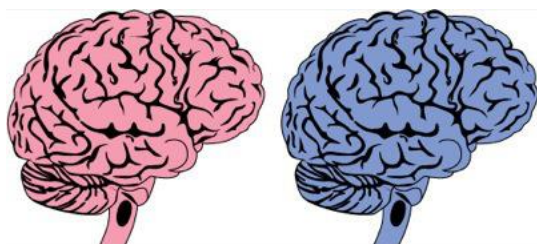
hardly ever go on a diet while majority of women do so at least once a year.

T: You see that men and women behave differently in different situations and circumstances. Why is it so? Maybe we are different?

Main part

III. Reading

Pre-reading activity

Female brain

male brain

T: During the last fifty years psychologists have made us believe that differences between men and women are mainly the result of traditional social 'conditioning', i.e. the way we are brought up. According to this theory women can be trained to do jobs that men traditionally do, and men can and should become more domesticated.

But, according to the article we are going to read, gender differences exist because men's and women's brains work completely differently and their biological differences mean that they can never think or behave in the same way. (English File Upper-Intermediate Student's Book by Christina Latham-Koeing and Clive Oxenden, 1997, p.60-61)

But first of all let's look at the words and expressions below (Hand-out 1-matching) **spatial ability, compartmentalized, lack of, in a mess, peripheral vision, testosterone.**

While-reading activity (Hand-out 2)

1. Predicting content from headings (general information)
Match headings to the paragraphs. Work in pairs. Underline in each paragraph the words which can prove your choice.

- Why men can't find things
- Why women don't fly planes
- Why men and women are so different
- Why men don't iron
- Why women are better with words
- Why women get lost but are safer drivers

Women	Men

2. T: Look back at six paragraph headings. In pairs, explain them from the memory. Say if you agree with the writer.

3. T: And now answer my question "What differences are there between us?"

IV. Discussion (group work)

T: According to this article we see that women and men are different and behave differently in our life: at home, at work, in a family. But are we equal in our society today? Let's discuss this topic. You should express your ideas and prove them with some facts or additional information.

The first group- "We are equal because..."

The second group- "We are not equal because..."

V. Reading and Grammar (Hand-out 3)

T: What do British women think about women's equality? Read the article and do the test according to its standards (use of English). Do you agree with them? P1, 2..

VI. Listening Comprehension "Mothers face workplace discrimination"

<https://breakingnewsenglish.com/1308/130810-workplace-discrimination.html>

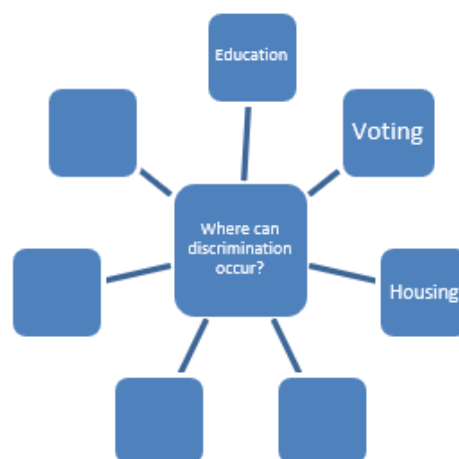
1. Pre-listening activity-new words: *promote, maternity leave, reintegrate, career ladder, from boardroom to the shop floor, bury their heads in the sand*

2. After-listening activity

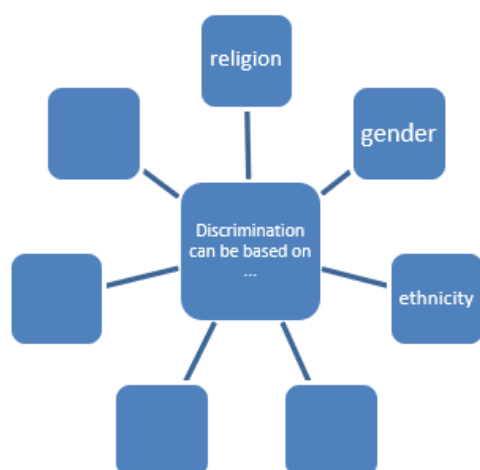
- after the first listening you should match the word combinations from the article. (Hand-out 4)
- after the second listening the first variant gets true/false task and the second variant gets the task where they should fill in the correct parts of the sentences into the gaps (Hand-out 5). There are two extra. Pupils exchange their sheets and check the answers.

3. COMPREHENSION QUESTIONS (Hand-out 6)

4. T: So '**Discrimination**' is unfair or unequal treatment of an individual (or group) based on certain characteristics. Let's make mind maps answering the questions.

ІНШОМОВНА ОСВІТА

VII. Writing

T: Your homework will be to write an opinion essay on the topic “We are different, but are we equal?”. To make your homework easier to do let’s revise what an opinion essay is and how to write it. (Hand-outs 7-10)

Summarising

T: So, the lesson is coming to the end. We’ve done a great job: revised and discussed many issues. We’ve been talking, listening, reading and writing. Which part of lesson did you especially like?

Переглянути конспект уроку, презентацію та додаткові матеріали можна за покликанням:

<https://drive.google.com/drive/folders/1H6kr07T9XGX9aoATKAF-UX2m71de5M8u?usp=sharing>

ІНШОМОВНА ОСВІТА

ІНТЕРАКТИВНІ РОБОЧІ АРКУШІ ЯК СПОСІБ ВЗАЄМОДІЇ З УЧНЯМИ

Ірина БЕРЕЗЮК,

учитель англійської мови
комунального закладу загальної середньої освіти
«Ліцей №10 Хмельницької міської ради»

Сьогодення в освіті вимагає широкого застосування сучасних інноваційних технологій для реалізації змісту навчання на засадах диференціації, індивідуалізації, запровадження дистанційних, змішаних чи, власне, очних форм навчання. Об’єктом інноваційної та експериментальної роботи в закладах освіти міста виступають учасники освітнього процесу: учні, батьки, педагогічні колективи.

Протягом багатьох років існував певний скептицизм щодо використання технологій у навчанні, оскільки багато вчителів вважали, що це може бути щось, що відволікає учнів, а не допомагає їм. Проте за останні роки, спочатку через пандемію, а тепер повномасштабну війну, було продемонстровано, що вони можуть стати надійним союзником у сфері освіти.

Поняття «бути хорошим учителем» виходить далеко за рамки передачі знань учням. Йдеться про створення зв’язку, заснованого на повазі, який має на меті пробудити мотивацію учнів і зробити так, аби вони насолоджувалися процесом навчання.

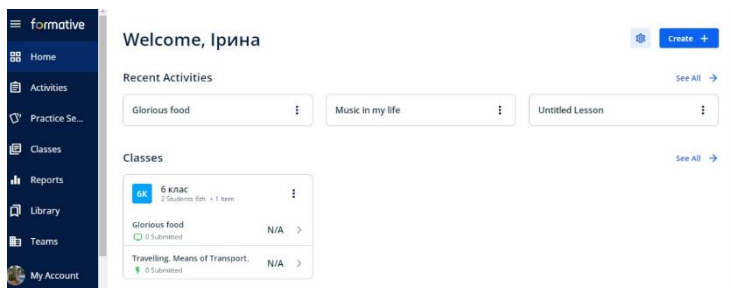
Ось тут і вступають у гру робочі аркуші для дітей. Їх легко адаптувати до вимог нового часу. Робочі аркуші ожили! Тепер учні можуть заповнювати пропуски, зіставляти зображення, виділяти текст і заповнювати аркуші безпосередньо в Інтернеті. Вчителі можуть переглядати автоматично оцінені роботи учнів, заощаджуючи час на виставлення оцінок і підготовку до уроку.

ІНШОМОВНА ОСВІТА

Розглянемо докладніше сервіс для автоматизованої перевірки, коментування та оцінювання учнівських робіт.

Веб-інструмент **formative** формує оцінювання, що дозволяє в режимі реального часу відстежувати процес роботи учнів та надавати їм зворотний зв'язок.

Formative має дві основні переваги:

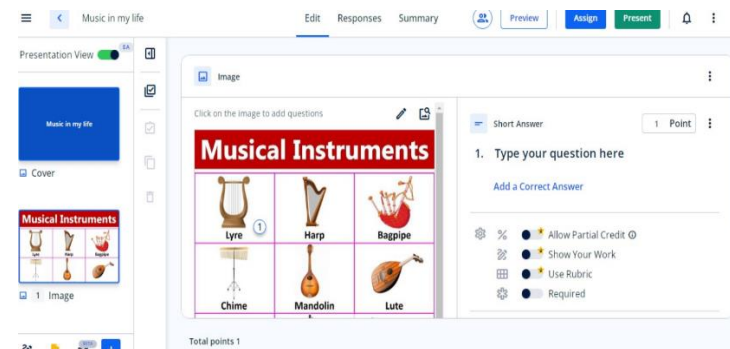
1. Допомагає покращити процес навчання та викладання.
2. Дозволяє учням глибше зрозуміти, що вони знають і чого не знають.

Параметри **Formative**:

- ✓ Вибір тарифного плану. При виборі безкоштовного певні функції будуть обмеженими.
- ✓ Мова - англійська.
- ✓ Якщо ви використовуєте Google Classroom, можна імпортувати свої класи.

Завдання зазвичай ґрунтуються на питаннях з вибором відповідей на основі ситуацій, а також на письмових і практичних оцінках, які використовуються, щоб допомогти учням оцінити свої здібності, щоб отримати більше когнітивних, комунікативних, міжособистісних навичок, дослідницьких і наукових здібностей.

Які дії вчитель може використовувати у **Formative** для формувального оцінювання?

- ➔ Повторення теми на початку заняття. Примітки для зворотного зв'язку для оцінки розуміння учнями кожного заняття. Тести на кожну тему, яка розглядається протягом тижня, дня, місяця.
- ➔ Діяльність, заснована на обговоренні, як-от групові дискусії, форуми, дебати, взаємне навчання.
- ➔ Написання листів, малювання тощо. Створення груп учнів для перегляду та навчання певного матеріалу. Можна створювати окремі та загальні групи.
- ➔ Також їх можна використати для індивідуального навчання. Наприклад, додаткове пояснення для одного чи декількох учнів чи додатковий позакласний урок.

Отже, середовище **Formative** дозволяє створювати навчальний матеріал і проводити тестування. Це новий спосіб навчання та адаптації до все більш оцифрованого світу. Доведено, що учні, які мають доступ до інтерактивних ресурсів, виявляються більш сприйнятливими в процесі навчання. Оскільки це традиційні вправи, але з дуже привабливим додатковим компонентом: інтерактивністю, який надає можливість для учнів показати свої ідеї та можливості.

Якщо ви маєте бажання самостійно опанувати цей онлайн-сервіс, можна скористатись рекомендаціями, перейшовши за посиланням:

https://youtu.be/ZJTOzULijfQ?si=I_6FAfCd7Lc29h6g

Список використаних джерел:

- Курас В.К. Інтерактивний інструмент **GOFORMATIVE** в освітньому процесі: особливості використання. // Педагогічний вісник, №1-2, 2022.
- Онлайн-інструменти. **Formative**. // Освітня платформа «Вчимо». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://vchymo.com/app/application/Formative>

ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ НА УРОКАХ ФІЗИКИ

Людмила СОРОЧИНСЬКА,

учитель фізики

комунального закладу загальної середньої освіти
«Ліцей №17 Хмельницької міської ради»

Розвиток шкільної освіти сьогодні пов'язаний із впровадженням компетентнісного підходу в освітній процес закладу освіти.

На відміну від традиційної методики навчання, яка передбачає подання теоретичного матеріалу з наступним закріпленням на практичних заняттях, шляхом розв'язування поставлених завдань, які мають чітко визначену модель у вигляді конкретних формул чи законів, в сучасному житті учням цікаво аналізувати та розв'язувати «життєві» завдання, з якими вони зустрічаються в реальному житті. Компетентнісні задачі не втручаються у зміст програми з фізики, вони тільки допомагають сприйняти та зрозуміти нецікавий дітям матеріал, наблизити шкільне життя до реального. В залежності від рівня підготовки учнів розрізняють різні рівні компетентнісних задач.

На рівні базової школи важливо навчити учнів спостерігати фізичні явища та процеси, описувати та пояснювати їх, вимірювати фізичні величини, розв'язувати якісні, експериментальні й розрахункові задачі, проводити під керівництвом учителя експериментальні дослідження. Але обов'язково діти мають розуміти, навіщо це їм потрібно.

Хочу зупинитись на одному із аспектів компетентнісного підходу у вивченні фізики, а саме формуванню екологічної компетентності учнів на уроках фізики.

Практично будь-яка з гострих проблем сьогодення, що торкається усіх без винятку життєвих інтересів людини, так чи інакше пов'язана з екологічним станом довкілля. Нагальною потребою XXI століття є формування такого способу життя, який став би основою довготривалого ощадливого розвитку людства.

Розвиток виробництва і зростання масштабів господарської діяльності, в ході яких людина використовує дедалі більшу кількість природних

ресурсів, зумовлюють порушення рівноваги в навколишньому природному середовищі. А це, в свою чергу, призводить до загострення соціально-економічних проблем.

Орієнтація учнів на засвоєння основних властивостей природних ресурсів створює умови для свідомого розуміння сучасних проблем енергетики і такої важливої екологічної проблеми, як вичерпання природних ресурсів.

Розвиток в учнів умінь оцінювати стан навколишнього середовища в процесі вивчення фізики передбачає наявність у них знань про фізичні показники нормальних природних умов життя та вмінь вимірювати або знаходити за таблицями значення фізичних характеристик середовища, як за нормальних умов, так і за умов дії антропогенних факторів, порівнювати ці характеристики та робити певні висновки щодо можливих реакцій на них живих організмів. Важливим є вміння оцінювати стан природних ресурсів, яке ґрунтується на знаннях про запаси ресурсів у природі та ступінь їхнього витрачання людиною, умінь, пов'язаних із культурою поведінки в навколишньому середовищі, свідоме дотримання правил витрачання води, газу, енергії, визначення розумних потреб їхнього споживання.

Методи навчання, які застосовуються для формування екологічної компетентності учнів, забезпечують їхню активну пізнавальну діяльність протягом усього процесу засвоєння екологічних знань.

Проблемний метод, метод проєктів, інформаційно-пошуковий метод стимулюють інтерес до фізико-екологічного матеріалу, сприяють розвитку мотивації природоохоронної діяльності.

ПРИРОДНИЧА ГАЛУЗЬ

Привчатися економити енергію потрібно змалку. Звичка кожного з нас економити енергію, якнайменше витратити її для виконання будь-якої роботи – запорука того, що створюватимуться економічні, екологічно чисті машини і пристрої. Це сприятиме не тільки економії коштів, а й забезпеченню найкращих умов життя громадян.

ЯКІСНІ ЗАВДАННЯ З ЕЛЕМЕНТАМИ ЕКОЛОГІЇ

1. Чому заводські труби роблять якомога більш високими? Намалуйте, як поширюються викиди з труб в ясну погоду при антициклоні і в похмуру погоду при циклоні.

Відповідь: у першому випадку викиди конденсуються біля поверхні землі, отруюючи повітря, у другому випадку викиди досягають верхніх шарів атмосфери і руйнують озоновий шар.

2. Чому нафта розтікається по поверхні води тонкою плівкою? Як впливає нафтова плівка на біосферу водойми?

Відповідь: щільність нафти менше, ніж щільність води, шар нафти ускладнює дифузію кисню у водоймі і дифузію вуглекислого газу з водойми в атмосферу. Нафтова плівка зменшує освітленість водойми, ускладнюючи процес фотосинтезу в ньому, порушує теплоізоляцію шару пір'я у водоплавних птахів.

3. Де потрібно встановити витяжний вентилятор, якщо в цеху заводу скупчуються хлор, аміак, вуглекислий газ або пари води?

Відповідь: якщо молярна маса газу більше, ніж молярна маса повітря, витяжний вентилятор потрібно встановити ближче до підлоги цеху.

4. Чому атомні і теплові електростанції не можна розміщувати поблизу одна одної?

Відповідь: водяний пар, у великій кількості виділяється АЕС, взаємодіє з викидами в атмосферу теплових станцій, в результаті чого утворюються кислотні дощі.

5. Чи можна постійно носити наручні годинники зі стрілками, що світяться?

Відповідь: ні, так як стрілки покриті складом, що містить радіоактивні речовини.

6. Два моря, що представляють собою сполучені посудини - Азовське і Чорне, причому одне майже прісне, а інше солоне. Чи не може вода перетікати з одного моря в інше через Керченську протоку і згубно позначитися на житті морського світу?

Відповідь: Азовське море поповнюється прісною водою річок Дон і Кубань, але перетікання такої води у разі підйому її рівня не представляє небезпеки для мешканців Чорного моря. У засушливі роки це поповнення слабшає і рівень води в Азовському морі знижується - солоніша вода з Чорного моря частково перетікає в Азовське і губить у ньому прісноводну рибу.

7. Як пояснити досить грізне природне явище схід снігових лавин з гір?

Відповідь: так як інтенсивність плавлення речовин із збільшенням тиску підвищується, то в першу чергу навесні починає плавитися підосва лавини, і остання спрямовується по схилу гори вниз з великою швидкістю.

8. Питної води на Землі в багатьох місцях не вистачає. Її доводиться отримувати з морської води або випарюванням, або виморожуванням. Який спосіб вигідніше?

Відповідь: взимку - виморожуванням, влітку - випарюванням.

9. Скло, добре пропускаючи видиме світло, не пропускає теплового випромінювання. Поясніть на основі цього будову парників і теплиць.

Відповідь: скляне покриття парника, пропускаючи сонячне світло, не «випускає» з нього внутрішню енергію у вигляді теплового випромінювання. Виникає так званий парниковий ефект, сприятливий для рослин.

ПРИРОДНИЧА ГАЛУЗЬ

10. Чому вітрові та сонячні електростанції не набули широкого поширення в нашій енергетиці?

Відповідь: вітрові та сонячні електростанції малопотужні і працюють нестабільно: перші залежать від сили вітру, другі не «працездатні» в нічний і похмурий час.

11. Чи притаманні екологічно небажані фактори гідроелектростанціям?

Відповідь: так.

а) Під водосховище відводиться велика площа орної землі;

б) ускладнюється процес відтворення риби - гребля заважає їй вільному пересуванню по річці;

в) штучне море змінює місцевий клімат, причому не завжди в кращу сторону.

12. У приливних електростанціях (ПЕС) гребля перекидає вхід в яку-небудь затоку, і турбіна приводиться в обертання водою, що надходить на її лопаті під час припливу. Як використовувати для ПЕС енергію відливу?

Відповідь: потрібно ставити дві турбіни з протилежними напрямленнями обертання валів або одну, спроможну обертатися в ту або в іншу сторону.

13. Забруднення атмосфери відходами промисловості призводить до зменшення льодовиків на горах. Чому? Які можливі небажані наслідки цього?

Відповідь: промислові відходи у вигляді пилу осідають на по-поверхні льодовиків, що прискорює їх танення під дією сонячних променів. А зменшення кількості льоду може призвести до зміни клімату.

14. Чому необхідно фарбувати стовбури плодкових дерев у білий колір?

Відповідь: біле покриття добре відбиває сонячні промені, зменшує їх поглинання, оберігаючи дерева від опіків.

15. Промислові центри, розташовані в зоні вологого клімату, сильно забруднюють атмосферу. Чому?

Відповідь: порошинки промислових відходів, частки диму при великій вологості повітря служать центрами конденсації водяної пари, в результаті чого маса таких частинок збільшується, зменшується швидкість їх дифузії. Тому порошинки створюють навколо промислового центру димові хмари.

16. На даний час перед вченими-агрономами гостро стоїть питання про необхідність вживання заходів по запобіганню засолення ґрунту, так як на засоленних ґрунтах не можливо отримати високий врожай. Чому?

Відповідь: засолені ґрунти поглинають воду з рослин, і останні засихають.

17. Як під час посухи і суховіїв зберегти вологу на полях, щоб врятувати від загибелі посіви?

Відповідь: треба зменшити випаровування. Для цього ґрунт розпушують.

18. Чому овочеві культури, що бояться заморозків, краще садити поруч з водоймами?

Відповідь: біля водойми міститься велика кількість пари. Під час заморозків він конденсується, виділяючи тепло.

19. Електростатичні фільтри на ТЕС та інших підприємствах для уловлювання твердих частинок з диму, являють собою металеві труби з протягнутим уздовж їх осі дротом. Дріт заряджений позитивно, а труба негативно. Як діє такий фільтр?

Відповідь: частки диму несуть позитивний заряд, тому вони рухаються під дією електричного поля до внутрішньої поверхні труби, де й осідають.

20. Ядерні реактори мають переваги в екології над іншими реакторами. Які вони?

Відповідь: не споживають кисню, не виділяють диму вихлопних газів.

21. В атмосферу потрапили в рівних кількостях атоми радіоактивних речовин з різними періодами напіврозпаду. Яке з них таїть у собі велику біологічну небезпеку?

Відповідь: для сучасників небезпечніше ядра з меншим періодом, а для нащадків - з великим.

Список використаних джерел:

- Пентій В.М. «Формування екологічної компетенції школярів під час вивчення фізики», науково-методичний журнал «Фізика в школах України» № 13 – 14, стор. 16 – 23.
- Пометун О.І., Пилипчатіна Л.М., Сущенко І.М. Уроки для сталого розвитку. Методичний посібник для вчителів з навчального курсу за вибором для учнів 9 (10) класів загальноосвітніх закладів, Київ, Видавничий дім «Освіта», 2001, стор. 8, 15.

РОЛЬ УЧИТЕЛЯ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА В СУЧАСНОМУ ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРІ

Наталія ГЕРАСИМОВА,

керівник гуртка
Хмельницького Палацу творчості
дітей та юнацтва

В умовах стрімкого розвитку сучасного суспільства та інтеграції новітніх технологій у освітній процес, роль вчителя музики набуває нового значення. Музична освіта стає не лише засобом передачі знань та вмінь, але й потужним інструментом для всебічного розвитку особистості дитини. Сьогодні, коли соціально-культурні трансформації вимагають від освіти адаптивності та інноваційності, вчитель музики виступає як ключовий агент цих змін.

Вчитель музики сприяє розвитку емоційного інтелекту дітей, допомагає їм краще розуміти та виражати свої почуття, що особливо важливо в умовах зростаючої соціальної напруги та стресу серед молоді. Музичне виховання сприяє соціальній інтеграції дітей, розвиває їх комунікативні навички та здатність до співпраці. Вчитель музики, організовуючи спільні музичні проекти, концерти та виступи, допомагає їм відчувати себе частиною колективу, що сприяє їх соціальній адаптації.

Сучасний вчитель музики впроваджує в освітній процес інноваційні методи та технології, що робить музичну освіту більш цікавою та доступною. Використання мультимедійних ресурсів, інтерактивних програм та онлайн-платформ дозволяє урізноманітнити заняття та підвищити мотивацію дітей. Вчитель музики відіграє важливу роль у формуванні естетичних уподобань та культурної обізнаності підростаючого покоління. Знайомлячи дітей з різноманітними музичними стилями та жанрами, він розвиває їхній художній смак та здатність до критичного мислення.

Музичне виховання сприяє розвитку творчих здібностей молоді. Вчитель музики допомагає розкрити потенціал кожної дитини, підтримуючи її індивідуальність та самовираження через музику. В умовах глобалізації та культурного розмаїття, музика виступає універсальною мовою, яка об'єднує людей різних національностей та культур, що робить роль вчителя музики ще більш важливою в контексті виховання толерантності та взаєморозуміння.

Таким чином, дослідження ролі вчителя музики у сучасному освітньому просторі є надзвичайно

актуальним. Від його професійної діяльності залежить не тільки якість музичної освіти, але й загальний розвиток та благополуччя дітей. У зв'язку з цим, важливо вивчати та вдосконалювати педагогічні підходи вчителів музики, щоб забезпечити всебічний розвиток молодого покоління в умовах сучасних викликів.

Зокрема, науковець Ма Чен вказує на те, що сучасне суспільство потребує таких вчителів музики, педагогів-музикантів, які здатні не лише до професійної самореалізації, а й спроможних залучити майбутнє покоління до глибокого пізнання творів музичного мистецтва та їхнього творчого розвитку в процесі колективних музичних занять [1, с. 27].

Дослідниця Л. Сбітнева зазначає, що професія вчителя музичного мистецтва потребує глибоких знань, мудрої любові до дітей, сформованої системи умінь і навичок, а спеціальна підготовка повинна спрямовувати майбутніх учителів музичного мистецтва до особистісного розвитку, здатності до індивідуально творчого самовираження, адже професійного успіху досягають не тільки і не стільки висококваліфіковані фахівці, скільки яскраві професіонали-особистості, які здатні до індивідуально-неповторного самовираження, самостійного своєрідного осмислення і вирішення професійно-педагогічних проблем [4, с. 195].

А дослідниця О. Щербініна вважає, що зорієнтованість сучасної освіти на забезпечення учнів науково достовірними знаннями, формування досвіду їх самостійного осмислення зумовлює актуальність наукової озброєності педагога, що дозволяє відповідним чином структурувати систему мистецьких знань, враховуючи специфіку навчального предмета, викладати дисципліни інструментально-виконавського циклу на підставі перевірених наукових даних, розкривати причинно-наслідкові зв'язки художніх явищ, процесів, подій, висвітлювати новітні досягнення у галузі музичного мистецтва, встановлювати зв'язки з іншими явищами культури та науки [5, с. 88].

МИСТЕЦЬКА ГАЛУЗЬ

Можна зробити висновок, що сучасна освіта має бути орієнтована на наукову достовірність знань і розвиток самостійного мислення зростаючого покоління. Це підкреслює важливість наукової підготовки педагогів, що дозволяє їм ефективно структурувати систему мистецьких знань, враховувати специфіку навчального предмета, використовувати перевірені наукові дані для викладання уроків музичного мистецтва, розкривати причинно-наслідкові зв'язки художніх явищ та висвітлювати новітні досягнення в галузі музичного мистецтва. Крім того, це забезпечує встановлення зв'язків з іншими явищами культури та науки, що сприяє комплексному розвитку дітей.

Також постає питання професійних якостей сучасного учителя музичного мистецтва. Зокрема, М. Малахова на підставі аналізу наукових праць та узагальнення філософських, психолого-педагогічних і музично-методичних положень щодо досліджуваної проблеми визначає сутність і структуру професійно-особистісних якостей учителя музичного мистецтва як сукупність професійно-педагогічних, музично-творчих і соціально-особистісних компетентнісних характеристик, які розвиваються у процесі навчання, вдосконалюються у фаховій діяльності та забезпечують її ефективність [2, с. 48].

Відповідно до авторської дефініції, структуру репрезентовано трьома домінантними складовими:

1. Професійно-педагогічні якості розглядаємо як мотиваційно-ціннісні характеристики вчителя музичного мистецтва, які зумовлюють рівень його педагогічної спрямованості. До них зараховуємо професійну умотивованість, освітньо-ціннісну зорієнтованість, педагогічний такт, педагогічний стиль, професійний імідж.

2. Музично-творчі якості зумовлюються належним рівнем розвитку музичних здібностей, музично-виконавських і музично-творчих умінь, формуються під час навчання та розвиваються в процесі музично-педагогічної діяльності. Їх складають музикальність та музична обдарованість, музично-методична спроможність, креативність, музично-виконавська мобільність, сценічна адаптивність.

3. Соціально-особистісні якості розуміємо як синтез природних і набутих у процесі навчання індивідуальних особливостей педагога, що характеризують здатність дотримуватись етичних норм поведінки в суспільстві, колективі та складають основу власного підходу вчителя до музично-педагогічної діяльності. Їх характеризують соціальна активність, емоційна стабільність, риси характеру, ерудованість, авторитетність та лідерство [2, с. 48].

Дослідники Т. Савко та А. Дудаш зазначають, що саме сучасний вчитель музичного мистецтва повинен вдосконалювати свою педагогічну майстерність

цілеспрямовано, бути ініціатором та організатором професійного зростання [3, с. 111].

Таким чином, вчитель музичного мистецтва відіграє ключову роль у вдосконаленні сучасного освітнього простору закладу освіти, впроваджуючи різноманітні методи та підходи, що сприяють гармонійному розвитку дітей.

Ось кілька основних способів, як вчитель музичного мистецтва може це зробити:

- інтеграція інноваційних методів навчання. Вчитель музичного мистецтва може впроваджувати новітні технології та інноваційні методики у навчальний процес. Використання мультимедійних засобів, інтерактивних додатків та онлайн-платформ робить навчання більш захоплюючим і доступним для дітей;
- розвиток творчих здібностей. Музичне виховання стимулює розвиток творчих здібностей. Вчитель музики допомагає дітям виявляти і розвивати свій потенціал, що сприяє формуванню креативного мислення та інноваційного підходу до вирішення проблем;
- формування емоційного інтелекту. Музика має потужний вплив на емоційний розвиток. Вчитель музичного мистецтва сприяє розвитку емоційної чутливості дітей, навчаючи їх виражати і розуміти свої почуття через музичне мистецтво. Це допомагає зменшити стрес та покращити психологічний клімат у класі;
- зміцнення соціальних навичок. Музичні заняття часто передбачають групову роботу, що сприяє розвитку комунікативних навичок і вміння працювати в команді. Це допомагає дітям краще взаємодіяти один з одним, що сприяє формуванню соціальної відповідальності і толерантності;
- інтеграція з іншими предметами. Вчитель музичного мистецтва може інтегрувати музичне навчання з іншими науковими знаннями, такими як історія, література чи математика. Це сприяє глибшому розумінню матеріалу і показує підростаючому поколінню, як музика пов'язана з іншими сферами знань;

МИСТЕЦЬКА ГАЛУЗЬ

- підтримка індивідуальних особливостей дітей. Індивідуальний підхід до кожного дозволяє враховувати особистісні потреби і особливості. Вчитель музичного мистецтва допомагає розвивати індивідуальні таланти і здібності, що сприяє формуванню самовпевненості і самоповаги;
- підвищення культурного рівня. Знайомство з різними музичними стилями і культурами розширює світогляд дітей, підвищуючи їхній культурний рівень. Це сприяє формуванню толерантності та поваги до культурного розмаїття.

Отже, вчитель музичного мистецтва є важливим агентом змін у сучасному освітньому просторі. Завдяки своїй діяльності він сприяє всебічному розвитку підростаючого покоління, роблячи навчання більш цікавим, різноманітним і ефективним. Саме учитель музичного мистецтва є важливою фігурою в освітньому процесі в закладі освіти, оскільки він не лише передає знання і навички, але й сприяє всебічному розвитку дітей. Його професійні, музичні та соціальні компетенції відіграють ключову роль у формуванні освіченої, творчої та соціально активної особистості дитини.

Список використаних джерел:

- Ма Чен. Функціональний аналіз підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до співацької діяльності учнів загальноосвітніх шкіл. *Професіоналізм педагога: теоретичні й методичні аспекти*. Вип. 5. Ч. 2. Слов'янськ, 2017. С. 25-32.
- Малахова М. О. Професійно-особистісні якості вчителя музичного мистецтва як предмет наукового дослідження. *Музичне мистецтво в освітологічному дискурсі*. 2021. № 6. С. 43-50.
- Савко Т. П., Дудаш А. М. Креативна свобода, саморозвиток та активізація діяльності вчителя музичного мистецтва. *Міжнародний науковий журнал «ОСВІТА І НАУКА»*. 2020. Випуск 2 (29). С. 110-112.
- Сбітнева Л. М. Підготовка майбутнього вчителя музичного мистецтва до музично-естетичної роботи в сучасній школі. *Духовність особистості: методологія, теорія і практика : зб. наук. праць : за матеріалами X Міжнар. наук.-практич. конф. «Духовно-культурне виховання особистості в умовах входження людства в епоху культури» в рамках міжнародного проекту Д. Пола Шафера «Епоха Культури»*. Северодонецьк, 2019. Вип. 3 (90). Ч. 2. С. 188-196.
- Щербініна О. М. Професійна діяльність музиканта-педагога: сучасні вимоги та критерії оцінювання. *Наукові записки НДУ ім. М. Гоголя. Психолого-педагогічні науки*. 2018. № 1. С. 85-89.

ПСИХОЛОГІЧНІ ПРОЯВИ ТРИВОЖНОСТІ ЯК ЧИННИКА ДЕЗАДАПТАЦІЇ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Марина КОВАЛИК,
практичний психолог Хмельницького закладу
дошкільної освіти №26 «Кульбабка»
Хмельницької міської ради

Проблема дитячої тривожності є досить актуальною на сьогоднішній день, так як спостерігається тенденція до збільшення кількості дітей, які характеризуються проявами емоційної нестабільності та невпевненістю в собі. Поглиблене дослідження науковцями-психологами свідчить про зростання тривожних дошкільників за останнє десятиліття; саме узагальнені отримані дані показали, що більшість дітей дошкільного віку мають високий рівень тривожності - 55% , 35% – її середній рівень і 10% дітей – низький рівень.

Зокрема, змінилися прояви тривожності, вона стала більш глибокою і особистісною. Оскільки заснована на фізіологічній реакції на реальну або уявну загрозу навколишньому середовищу, то може проявлятися по-різному, враховуючи індивідуальні особливості конкретної дитини. Розлади, причиною яких є високий рівень тривожності, відносяться до найпоширеніших проблем серед дітей.

Під тривожністю слід розуміти стан дитини, який характеризується підвищеною схильністю до страху та переживань, що може становити негативний емоційний підтекст.

Період дошкільного дитинства відіграє важливе значення для всього подальшого розвитку особистості, адже в цей період формується здатність усвідомлювати зміни у власному житті, нові соціальні ролі, орієнтуватися у навколишній дійсності, успішно адаптуватися до нових умов.

Початок відвідування дошкільного закладу є для дитини потужним стресом, тому дуже важливо щоб процес звикання пройшов легко і безболісно та з найменшим впливом на вразливу дитячу психіку. Під адаптацією слід розуміти пристосування дитини до нової обстановки, а для дитини заклад дошкільної освіти безсумнівно є невідомим простором, з новим оточенням і новими стосунками. Важливим є те, що

процес пристосування до дошкільного життя і його умов є досить складним, одні діти його проходять досить легко, а інші, навпаки, важко, з чого і випливає проблема дезадаптації, яка заважає соціалізації дитини, гармонійному розвитку особистості, перешкоджає подальшій успішності у навчанні.

Основними проявами дезадаптації у дітей можна вважати наступні:

- *поведінкові* – агресивність, пасивність або навпаки імпульсивність, бажання уникнення контактів;
- *соціальні* – труднощі у спілкуванні з ровесниками, під час групових ігор, відчуття ізоляції;
- *емоційні* – висока тривожність, страхи, поганий настрій;
- *когнітивні* – труднощі з концентрацією та розподілом уваги, погіршення успішності.

Для попередження виникнення тривожності можна виокремити основні умови, за яких процес проходження адаптації буде успішним:

- відсутність авторитарних методів виховання у сім'ї;
- чітке усвідомлення свого статусу в групі;
- відсутність конфліктних ситуацій в сім'ї;
- відсутність у сім'ї конфліктів через алкоголізм;
- високий рівень освіченості батьків;
- функціональна готовність до відвідування закладу дошкільної освіти;
- сприятлива атмосфера в групі;
- позитивне ставлення вихователя до дітей.

Тривожність, яка посилюється, може сприяти формуванню таких стійких рис особистості, як невпевненість у своїх можливостях, занижена самооцінка, пасивність тощо. Дитина здебільшого перебуває у стані занепокоєння і боїться зробити

ПСИХОЛОГІЧНА ПІДТРИМКА

помилку, плаче, замикається в собі. Тому досить важливим є вчасно проведена діагностична робота і проведені корекційні заходи задля зниження тривожності та профілактики дезадаптації, оскільки це може мати серйозні наслідки для їх майбутнього розвитку.

Щоб допомогти дитині швидше подолати тривогу та попередити проблему дезадаптації, важливо дотримуватися наступних рекомендацій:

- 1) підвищення самооцінки;
- 2) зняття м'язової напруги, вправи на розслаблення;
- 3) навчання дитини вмінню управляти собою у конкретних, хвилюючих для неї ситуаціях.
- 4) співпраця з батьками: інформування батьків про важливість стабільного і підтримуючого середовища вдома.

Провідною діяльністю дошкільників є гра, тому пропонуємо добірку ігор, які можна використовувати у роботі з дітьми дошкільного та молодшого шкільного віку. Через гру діти можуть виразити свої емоції, навчитися справлятися зі стресовими ситуаціями і знайти способи комунікації в безпечній обстановці. Ігри можуть бути дуже ефективним способом подолання тривожності у дітей.

Гра «Мішечок для страшилок»

Інструкція для дітей: зараз я роздам листочки з намальованими мішечками. Спробуйте намалювати або прошепотіть мені на вушко, а я намалюю, все те, чого ви боїтеся. Коли ви закінчите, ми обговоримо і, можливо, проведемо аукціон найцінніших страшилок.

Вправа «Моя справжня суперсила»

Інструкція: виявити суперсилу кожного. Можна запитати кожну дитину: що ти робиш найкраще або якою таємною силою ти хотів би/хотіла б володіти? Потім діти мають створити собі талісман з пластиліну чи солоного тіста, який нагадуватиме їм про їхню суперсилу.

Вправа «Факел сили»

Інструкція: вирізати з картону заготовку у формі факела. За допомогою різнокольорових ниток обмотати його в різних напрямках. Можна прикрасити його блискітками, пластиліном, причепити зверху пір'я чи стрічку. Факел може бути символом того, чого не вистачає дитині: сили, сміливості, удачі тощо.

Гра «Скарбничка досягнень»

Інструкція: візьміть картонну коробку і разом з дитиною надайте їй форму скарбнички. Окремо підготуйте невеликі шматочки паперу. А тепер введіть правило: коли дитина повертається додому, вона сама чи з допомогою дорослих повинна намалювати або написати, якого успіху вона сьогодні досягла. Важливо, щоб навіть у найневдаліший день дитина змогла відшукати те, що в неї вийшло добре.

Гра «Подорож на острів спокою»

Інструкція: разом з дитиною вирушайте в уявну подорож корабликом на острів спокою. Запропонуйте дитині заплющити очі і уявити себе у спокійних місцях, які відвідаєте під час плавання. Можна також включити спокійну музику. Розвиваємо уяву та допомагаємо дитині розслабитися.

Список використаних джерел:

- Вікова психологія: навч. посіб. / О. П. Сергєєнкова, О. А. Столярчук, О. П. Коханова, О. В. Пасєка. Київ: ЦУЛ, 2012. 384 с.
- Вовчик-Блакитна О. Індивід, особливості емоційного розвитку дитини; Стратегії пед. супроводу. Практична психологія та соціальна робота. 2006. №4. С.1-3.
- Дмитріюк Н.С. Проблема тривожності у старших дошкільників: деякі емпіричні кореляти та індикатори. Актуальні проблеми психології. 2015. С.133-143.
- Козлюк О.А., Руденко Н.М. Особливості розвитку тривожності дошкільників у системі дитячо-батьківських взаємин Збірник наукових праць К-ПНУ імені Івана Огієнка, Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України, 2017. С. 131-145.
- Кочерга О. Васильєв О. Дезадаптивна поведінка дітей. Психічне здоров'я дитини. Київ: Редакції загальнопедагогічних газет, 2003. 10 с. ■

РОБОТА ПСИХОЛОГА НАД ЗГУРТУВАННЯМ ПЕДАГОГІЧНОГО КОЛЕКТИВУ ЧЕРЕЗ ТІМБІЛДИНГОВІ ПРАКТИКИ

Олена ПОЛИЩУК,
практичний психолог
комунального закладу загальної середньої освіти
«Ліцей №8 Хмельницької міської ради»

Психологічний клімат – це важлива складова частина кожного трудового колективу. У колективі, де панує дружня атмосфера, і проблем менше, і працівники більш лояльні та вмотивовані. Одним із ефективних методів покращення взаємодії колективу є тимбілдинг.

Слово «**тімбілдинг**» походить від англійських слів «*team*» (команда) і «*building*» (побудова, утворення), тобто українською мовою перекладається як «**командоутворення**» та широко використовується в останні роки у сфері бізнесу, менеджменту, освіти. Іншими словами, це комплекс ігор та вправ на згуртування колективу.

Тімбілдинг – це насамперед утворення команди. Група людей ще не є командою, тому тимбілдинг і потрібен для того, щоб група співробітників, учнів, членів організацій і т.д. стала командою.

Яким буває тимбілдинг?

Історичний. Учасники заходів у тій чи іншій формі «проживають» відомі історичні події з новими ввідними. Тут важлива не стільки історична достовірність, скільки взаємовиручка в рамках команди.

Спортивний. Зустрічається найчастіше. Це різного роду змагання (частіше на вулиці, іноді в залах), естафети, ігри. Незважаючи на назву, спеціальна фізпідготовка не потрібна: завдання підбираються з урахуванням віку та фізичного стану працівників.

Психологічний. Також частий вид командоутворення - використання тренінгів, тестів, спільного вирішення завдань, пошуків виходу зі складних ситуацій. Їх сенс в тому, що співробітники вчаться краще розуміти логіку прийняття рішень іншими людьми, вчаться "притиратися" в колективі, з'ясовують психологічні ролі і установки своїх колег. Це надалі допомагає і у вирішенні робочих завдань.

Творчий. Найцікавіший вид тимбілдингу, але і найскладніший у підготовці. Тут учасники ставлять п'єси, співають в караоке, спільно малюють картини, влаштовують танцювальні батли, проводять костюмовані історичні реконструкції тощо.

У приміщенні. В чотирьох стінах, в обмеженому просторі можна влаштувати велике спортивне змагання, але офіс чи школа цілком підходить для тренінгів, інтелектуальних конкурсів, квестів та інших форм командоутворення. Плюси такого тимбілдингу в тому, що заходи відбуваються в звичній обстановці, а після них робочі приміщення сприймаються вже зовсім по-іншому, що вносить елемент додаткової мотивації.

На природі. Тут, навпаки, велику роль відіграє зміна обстановки. Виїзний тимбілдинг може організовуватися на природі, на базах відпочинку, в заміських таборах, на стадіонах і так далі.

Приклад заняття з психологічного тимбілдингу для педагогів «Ми - колектив, одна команда»

Мета: формувати сприятливий психологічний мікроклімат у педагогічному колективі; розвивати вміння працювати в команді.

Завдання: створити ділову творчу робочу атмосферу серед педагогів; згуртовувати педагогічний колектив.

Обладнання: папір, кольорові олівці, фломастери.

I. Вступна частина

Практичний психолог вітається з педагогами та оголошує тему тренінгу. Потім говорить, що всі їхні зусилля будуть спрямовані на поліпшення психологічного клімату в колективі та згуртування команди. Згуртований, дружний колектив працює набагато якісніше, професійніше та з перспективою на особисте майбутнє й майбутнє закладу освіти. Тімбілдинг надасть змогу прискорити цей процес, оскільки в педагогів формуватимуться навички виконання спільних завдань у колективі, підвищиться ефективність командної роботи та мотивація для досягнення колективних цілей. Відтак, практичний психолог налаштовує учасників, що на тренінговому занятті вони спробують створити творчий довірливий психологічний клімат, аби якомога більше дізнатися одне про одного, порозумітися та налагодити щирі ділові взаємини.

II. Основна частина

1. Знайомство.

Учасники сідають в коло, по черзі називають своє ім'я (в колективі можуть бути нові колеги) і продовжують речення: «Найбільше я ціную в собі..., тому що це...».

2. Встановлення правил.

Можна встановлювати правила класичним способом, вислухавши пропозиції учасників, а можна, щоб не гаяти часу, запропонувати єдине правило для всіх учасників: *Я можу робити все, щоб почуватися добре, якщо це не кривдить ні мене, ані когось іншого.*

3. Вправа «Вільне малювання за груповою сюжетною лінією».

Учасники об'єднуються у 5 груп. Кожному з них роздаються аркуш паперу й олівці або фломастери. Кожній групі дається тема, за якою учасники цієї групи мають виконати малюнки.

Ось ці теми:

Група 1. Улюблена їжа

Група 2. Улюблена гра або вид спорту

Група 3. Улюблене місце

Група 4. Улюблена тварина

Група 5. Улюблений вид транспорту

Після того, як учасники завершать малювати, тренер об'єднує їх у нові групи так, щоб у новій групі було по одному учаснику із попередніх груп. Таким чином, у кожній новій групі буде малюнок на кожному із п'яти тем.

Далі учасникам пропонується показати одне одному малюнки і придумати історію, яку можна розповісти за допомогою цих малюнків.

Кожна група розповідає свою історію: учасники стоять у ряд (обличчям до аудиторії), при цьому кожен учасник тримає свій малюнок у руках так, щоб його бачили глядачі. Вони розповідають історію по черзі, причому кожен розповідає тільки свою частину історії, тримаючи перед собою малюнок на цю тему.

4. Вправа «Шикуйся за зростом».

Учасники об'єднуються в дві команди. Кожному учаснику обох команд пропонується витягнути всліпу аркуш з назвою тваринки. Ці аркуші не можна нікому показувати. Невербальними засобами учасники в своїй команді зображають тваринку, назва якої записана у них на аркуші. Завдання учасників полягає в тому, щоб розпізнати тваринку кожного члена команди і всім вишикуватись за зростом зображуваних тварин.

5. Вправа на підтримку «Маятник».

Усі учасники стають в коло, а один із них - у центр кола. Йому пропонують розслабитися і довіритися іншим. Група починає повільно розгойдувати того, хто стоїть у центрі кола, ніби годинниковий маятник.

6. Вправа «Портрети».

Учасники сідають в коло. Тренер роздає аркуші формату А4 і пропонує підписати його. У центрі потрібно намалювати коло. За оплеском в долоні тренером кожен учасник наступному по колу передає аркуш. Отримавши аркуш сусіда, кожен учасник має до отриманого малюнку додати деталь портрету і за оплеском тренера передати далі. Гра закінчується тоді, коли кожен учасник отримає свій портрет. Ця гра сприяє згуртованості, взаємовідповідальності, уважності до партнера, а також вносить легкі нотки гумору у заняття. (Тренеру варто зауважити, що сарказм у виконанні вправи не припустимий, лише доброзичливе ставлення).

7. Гумористична рухлива вправа «Лицарі, принцеси, дракони».

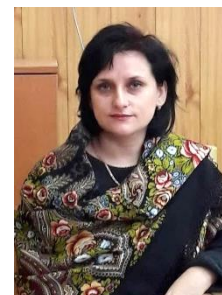
Учасники об'єднуються у три групи. Групи тихенько домовляються, яку із запропонованих ролей (лицарі, дракони або принцеси) вони обирають, і на рахунок тренера «один-два-три» швидко презентують позу і рухи обраних персонажів. Перша – лицарі – вражають драконів; друга – принцеси – підкорюють лицарів, третя – дракони – викрадають принцес. Виграє та команда, якій з найбільшим рахунком вдається підкорити персонажі, обрані іншою командою.

8. Вправа «Аплодисменти».

Тренер запрошує в коло по 5 учасників, а група аплодує їм. Коли в колі побувають усі учасники, тренер дякує за роботу всієї групі.

III. Завершення. Рефлексія.

ГОДИНА СПІЛКУВАННЯ «МИ – ПАТРІОТИ»

Ірина АНІКІНА,
учитель англійської мови
комунального закладу загальної середньої освіти
«Ліцей №8 Хмельницької міської ради»

Мета: формувати в учнів усвідомлення, що таке Батьківщина, держава, патріотизм, якими були, є і мають бути справжні українці; розвивати громадянську свідомість, пізнавальні інтереси, почуття відповідальності за долю своєї держави; виховувати в учнів почуття патріотизму, національної гідності, любові до рідного краю.

Обладнання: мультимедійний проектор, комп'ютер.

Місце проведення: класна кімната.

Хід заходу

Ведучий 1. Сьогодні ми згадували наші чудові канікули, наші подорожі, цікаві походи, але завжди нам хочеться повертатися додому. А де наш дім? Там, де ми живемо, ходимо до школи, граємось з друзями. Наш дім - в Україні, тому що ми - патріоти своєї країни!

Ведучий 1. А що таке патріотизм?

Ведучий 2. Патріотизм передбачає любов до духовних, культурних і матеріальних цінностей своєї Батьківщини, бажання збереження її характерних особливостей, її культурного надбання та захист інтересів своєї громади, народу в цілому.

Патріот (гр., земляк, співвітчизник) - той, хто любить свою Батьківщину, відданий своєму народові, готовий заради них на жертви і подвиги.

Ведучий 1. Отже, зараз ми об'єднаємося в групи. Кожна група запише, які риси характеру, на вашу думку, має патріот.

Приклад виконання завдання:

П-рацьовитий
А-ктивний атлетичний
Т-олерантний
Р-ішучий
І-ніціативний
О-птимістичний
Т-алановитий

(Діти читають свої варіанти відповідей)

Ведучий 2. Наша історія багата на сміливих патріотів України, які боролись за незалежність нашої країни. А яких відомих українців – патріотів ви знаєте?

Ведучий 1. Справжніми патріотами були члени такої організації, як ОУН -УПА. А що це за організація?

Ведучий 2. Українська повстанська армія - це військово-політичне формування, що діяло в Україні протягом 1942–1953 років, озброєне крило

Організації українських націоналістів. УПА була створена 14 жовтня 1942 року за рішенням політичного проводу ОУН для захисту мирного населення України від знущань Німецької окупаційної і Радянської влади. Головнокомандуючим УПА в 1943-1950рр. був Роман Шухевич (псевдонім Тарас Чупринка).

Перегляд відео: https://youtu.be/oux_113-yg?si=Blj233gWgcpFDL9I

Ведучий 1. Тема патріотизму посідала завжди головне місце у творчості наших поетів.

Учень.

*Живи Україно, живи для краси,
Для сили, для правди, для волі!..
Шуми, Україно, як рідні ліси,
Як вітер в широкому полі.
До суду тебе не скують ланцюги, ч
І руки не скрутять ворожі:
Стоять твої вірні сини навкруги
З шаблями в руках на сторожі.
Стоять, присягають тобі на шаблях
І жити, і вмерти з тобою,
І прапори рідні в кривавих боях
Ніколи не вкрити ганьбою!
(О.Олесь «Живи, Україно»)*

Учениця.

*Буває, часом сліпну від краси.
Спинюсь, не тямлю, що воно за диво,-
оці степи, це небо, ці ліси,
усе так гарно, чисто, незрадливо,
усе як є - дорога, явори,
усе моє, все зветься - Україна.
Така краса, висока і нетлінна,
що хоч спинись і з Богом говори.
(Л.Костенко «Буває, часом сліпну від краси»)*

Ведучий 2. А що ж означає під час такої жорстокої війни бути патріотом України?

Вікторина на платформі Kahoot:
<https://create.kahoot.it/share/bb0c06ec-82fd-492a-8582-88a6a94dbe28>

Підсумок заходу. Рефлексія.

Звучить пісня «Ой у лузі червона калина» (автор С.Чарнецький) ■

КОЛОНКА РЕДАКЦІЇ

НАШИМ МАЙБУТНІМ СПІВАВТОРАМ

Як і у кожного креативного педагога, у вас, безсумнівно, виникає безліч цікавих ідей та думок, які ви крок за кроком утілюєте в педагогічну працю: навчаєте, виховуєте, розвиваєте, впроваджуєте, формуєте. У вас є свій індивідуальний стиль проведення уроку, навчального заняття чи виховного заходу, крутецька освітня ідея, цінний досвід, перевірений часом, своя особлива манера спілкування з дітьми... Тобто, все те, що робить вас справжніми майстрами своєї справи. То ж поділіться своїм досвідом з колегами!

Вимоги до публікації:

- опишіть історію свого професійного успіху/ родинки свого педагогічного досвіду/ ефективну методику чи навчальний прийом/ цікаву розробку навчального заняття чи виховного заходу;
- матеріал публікації має бути таким, що відповідає чинним програмам та може використовуватися у закладах освіти;
- обсяг – до 3-х друкованих сторінок формату А4, шрифт Times New Roman, кегель 14 пт, 1 міжрядковий інтервал;
- додайте кілька світлин чи графічних зображень;
- мультимедійний контент (презентації, відео, сценарії/розробки, які великі за обсягом) розмістіть на власному Google-диску, надайте спільний доступ та додайте посилання до публікації;
- обов'язково додайте відповідно оформлений список використаних джерел (приклад оформлення: <https://drive.google.com/file/d/1fib0yABba-SM3EILE2BJ5fcWqbAXe0wj/view?usp=sharing>)
- перевірте матеріал на наявність орфографічних, пунктуаційних, стилістичних помилок;
- не забудьте вказати свої дані (прізвище, ім'я, назву закладу освіти, посаду), додайте своє фото;
- надішліть матеріали за адресою: khmcenterteachers@gmail.com (обов'язково з поміткою «Для газети») до 20 числа кожного місяця.
- до публікації НЕ ПРИЙМАЮТЬСЯ матеріали, що містять ознаки плагіату, не відповідають вимогам щодо обсягу та формату, матеріали, що містять помилки.

Ми поважаємо авторські права, тому просимо дотримуватися академічної доброчесності.

Редакція залишає за собою право редагувати отримані матеріали, повертати їх авторам у разі невідповідності вимогам до публікації або виявлення академічної недоброчесності та не несе відповідальності за їх зміст.

Цінуємо
Експериментуємо
Надихаємо
Творимо
Розвиваємо

Засновник

Комунальна установа

Хмельницької міської ради

«Центр професійного розвитку педагогічних працівників»

Головний редактор

Оксана РАТУШНЯК

Редактор

Ірина БІГУС

З питань розміщення матеріалів
звертатися за тел. +38 (097) 400-49-07,
+38 (067) 7492976

Ел. пошта: khmcenterteachers@gmail.com